

POSTOJNSKI PREPIH

MAJ 2021 118 LETNIK 15

OBČINA
POSTOJNA

Na pobudo Slovenije je Generalna skupščina OZN konec leta 2017 razglasila 20. maj za svetovni dan čebel. Poslanstvo 20. maja 1734 rojenega pionirja sodobnega čebelarstva Antona Janše še danes odgovorno nadaljujejo mnogi zanesenjaki. V sodobnem času je ob čebelarjenju vse pomembnejša njihova vloga pri ozaveščanju o pomenu čebel ter čistega okolja in biotske raznovrstnosti. Anastazija, Karlo, Branko, Vladimir, Sebastijan, dva Jakoba in Blažka iz Čebelarškega društva Postojna predstavljajo pisan in generacijsko raznolik del njegovega članstva ter so poroštvo, da se bodo znanje in izkušnje tudi na Postojnskem še naprej prenašale iz roda v rod.

Mesec velikih premikov

V letošnje leto smo zakorakali previdno, vendar z optimizmom. Ni smo vedeli, kaj nam bo prinesla epidemija koronavirusa, ki nam je delno že oklestila občinski proračun. Pred vrati pa je temu navkljub na izvedbo čakala vrsta večjih investicij. Ene s potrjeno finančno konstrukcijo, druge pod vprašajem.

V mesecu maju so ta vprašanja dobila odgovore. Z velikim veseljem smo prebrali dve novici Službe vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko. Prva nam je povedala, da imamo odobrenih milijon evrov s strani Evropske unije in državnega proračuna za izvedbo projekta obnove Mrežnega podjetniškega inkubatorja. Druga pa je tale znesek sofinanciranja iz istega naslova še povečala na 2,4 milijona evrov za izgradnjo kolesarske poti Postojna-Hruševje-Grobišče-Zagon. Gre za projekte, katerih odobritev smo zadnje mesece res že nestrno čakali.

V maju sta prve stavke v knjigi začeli pisati še dve investiciji. Podpisana je bila pogodba za izgradnjo novega vrtca v Postojni. Potem ko smo se zadnja leta v občini soočali z večjo prostorsko stisko, smo vsi skupaj izredno veseli, da smo našli podjetje, ki je bilo pripravljeno sodelovati v javno-zasebnem partnerstvu z Občino Postojna, saj bomo na ta način v zgolj dveh letih prišli do lepih, varčnih in kakovostnih prostorov za naše najmlajše.

Prav v teh zadnjih majskih dneh pa podpisujemo tudi pogodbo z izvajalcem za obnovo Tržaške ceste. Sama obnova se bo začela v začetku meseca junija in bo trajala dobro leto. V tem času prosim vse uporabnike in stanovalce najstarejše postojnske ulice, da malce stisnejo zobe. Obnova bo potekala po delih, dostop do domov in delovnih mest bo omejen, bo pa zato izgled ulice po letu dni povsem nekaj drugega, kot je danes. Postojna bo z obnovo pridobila cesto, kjer bodo z omejitvijo hitrosti prometa dobili prednost pešci in kolesarji, urejeno bo enosmerno parkiranje, novo posajen drevo-red pa bo ulici vdihnil svežino.

Maj nam je torej prinesel nekaj večjih premikov, kar pomeni, da je pred nami zanimivo delovno poletje.

Vse dobro,

Igor Marentič,
župan občine Postojna

Iz vsebine:

tema meseca:

Za nova delovna mesta

tu živimo:

PGD Veliko Ubeljsko

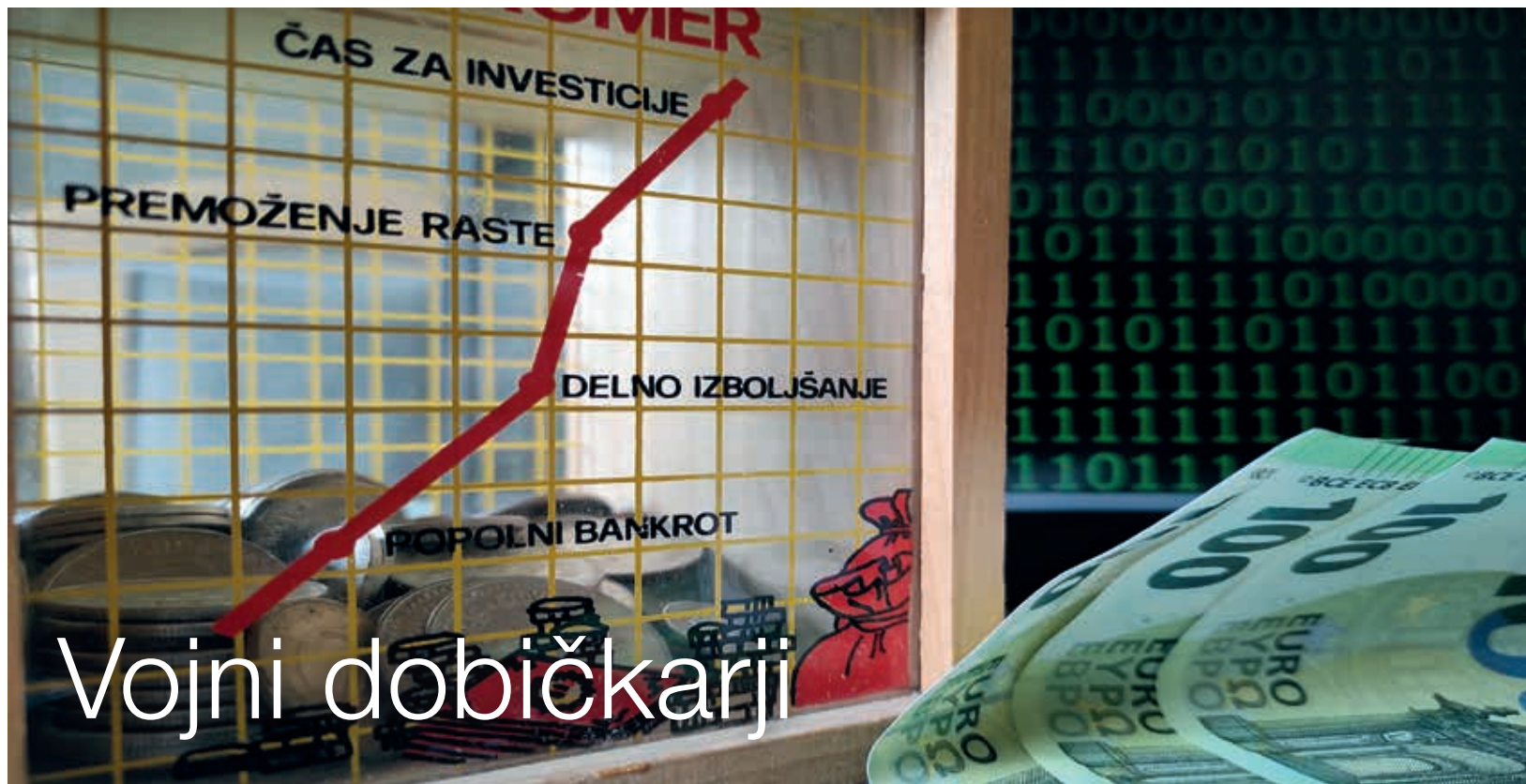

na obisku:

Miroslav Cetina

Na naslovnici: Člani Čebelarkega društva Postojna - Anastazija Jež Krebelj (tajnica), Karlo Simčič, dr. Branko Peternelj, Vladimir Fajdiga (predsednik), Sebastijan Ženko, Jakob Ženko ter Blažka in Jakob Cigale; fotografija: Foto Atelje Postojna.

POSTOJNSKI PREPIH Postojnski prepil je mesečno glasilo Občine Postojna in je namenjeno obveščanju občanov. • Postojna, maj 2021, leto izdaje 15, številka 118 • Naslov uredništva: Glasilo Postojnski prepil, Ljubljanska cesta 4, 6230 Postojna; postojnski.prepilh@postojna.si. • Glasilo je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport pod zaporedno številko 1249 ISSN2232-5298 • Postojnski prepil (Online) ISSN 2536-3905 • Izdajatelj in založnik: Občina Postojna, Ljubljanska cesta 4, 6230 Postojna. • Za Občino Postojna: župan Igor Marentič. • Odgovorna urednica: Ester Fidel • Uredniški odbor: Alenka Čuk, Mateja Jordan, Marino Samsa • Urednica občinskih in oglasnih strani: Marina Rebec • Lektoriranje: Lidija Mlakar, razen strani Občine Postojna, oglasnih in promocijskih sporočil. • Grafični prelom: Rudolf Z d. o. o. • Tisk: Abakos, d. o. o. • Naklada: 6.400 izvodov. • Glasilo se financira iz sredstev proračuna Občine Postojna in sredstev oglaševanja.

Vojni dobičkarji

Prejšnje generacije so doživljale drugačne bitke, kot je epidemiološka. Avtorji našega epidemičnega vsakdana nas prepričujejo, da smo v vojni, saj vztrajno polnijo naše glave z obrambno-vojaško terminologijo. Borimo se proti virusu, ki nas napada, zdravniki so na prvi bojni črti, vsaka vojna pa ima tudi svoje žrtve. Kot v vojni v prvem pomenu besede se tudi v epidemični vojni najde peščica ljudi, ki jim trenutne razmere predstavljajo le dober zaslužek – od nemške afere z zaščitnimi maskami do domačih zapletov s hitrimi testi, ki so nekdanjim piramidašem prinesli zajeten dobiček. A ti ljudje niso edini, ki so v neugodnih časih izvohali hiter zaslužek.

Policija opozarja, da spletne goljufije rastejo kot gobe po dežju. Izpostavljajo predvsem takšne z lažnimi investicijskimi vlaganji, ki naj bi prinesla velik donos na vložena sredstva. V epidemiji so naše aktivnosti pretežno romale na splet. Nekateri se z virtualnim okoljem prvič soočajo v tako velikem obsegu. Nepridipravi lahko neznanje dodobra izkoristijo. Po poročilih o bogati rasti kriptovalut so težnje po lahkih zaslučkih še toliko večje. Ob tem se odpira etično vprašanje, čigavo dejanje je bolj sporno. Dejanje goljufa ali potencialne žrtve, ki jo vodi pohlep?

Naj moraliziramo ali ne, slovenski policisti so le v prvih treh mesecih letošnjega leta obravnavali že 51 primerov spletnih goljufij z vlaganjem sredstev v nepreverjene investicijske storitve. Žrtve so oškodovali za več kot 1,9 milijona evrov. Lani so se v celem letu ukvarjali s 83 takšnimi primeri, zabeležili pa so dobra 2 milijona evrov materialne škode. Rast goljufij je očitna, prevare dodobra izpopolnjene. Niti slovenščina nas ne rešuje več, saj spletni prevajalniki pogosto nudijo vse boljše prevode. Nič drugače ni v tujini. Za primerjavo, čez lužo so od začetka pandemije našeli več kot 400.000 goljufij.

Prejšnji mesec smo izvedeli tudi to, da so Facebookovi podatki uporabnikov pristali na spletnih forumih. Podjetje je napako odpravilo že avgusta 2019, a razkritih je bilo več kot pol milijarde telefonskih števil, med temi tudi več slovenskih uporabnikov družbenega omrežja. Kako prisoten je Facebook v Sloveniji, razkriva podatek, da ga uporablja skoraj polovica prebivalstva. Na njem so morda vaši prijatelji, sorodniki in sodelavci tega

časopisa. Ne čudi me, da me je sodelavka označila v lažni objavi o neverjetno lahkem zaslučku. Se pa zavedam, da tega v resnici ni storila ona. Če vam vdrejo v račun, naj bo prva misel vsaj menjava gesla.

To pa ni bil edini poskus *nategovanja*, s katerim sem se soočil v aprilu. Dobil sem klic o priložnosti, ki je ne smem zavrniti. Začelo se je z nejasnimi opisi, za kaj sploh gre. Šlo naj bi za dodaten zaslužek, nikakor redno zaposlitev, za digitalni marketing in nekakšne wellness izdelke. V dveh urah se lahko zasluži tudi po 500 evrov, je dejal glas na drugi strani slušalke. Takoj mi je zasvetil alarm. Pa sem si rekel, se bom igral vašo igro iz čistega zanimanja, kam to pelje in kako delujete. Tako imenovani mentor mi nikakor ni mogel povedati, za kaj gre, le da sodelujejo z veliko podjetji, vse pa naj bi razkrili v spletnem seminarju. Nato so sledili pritiski o hitri prijavi, saj so mesta zelo omejena. Hkrati govorijo, da se jim je delo zelo povečalo in nujno potrebujejo nove sodelavce. Nekoliko v nasprotju, mar ne? Seminar naj bi potekal v živo, na kar je opozarjala oznaka *live* v zgornjem levem kotu. Z malo računalniškega znanja pa hitro ugotoviš, da gre za vnaprej pripravljen posnetek. Po 45 minutah netočnih informacij o politični ekonomiji še vedno nisem vedel, za kakšno delo gre, ampak le to, da lahko nadaljujem z naslednjim seminarjem, ki stane deset evrov. Spet – naj pohitim, mesta so omejena. Moj razum pa ni.

Tudi naši zvesti bralke in bralci nas kdaj opozorijo na nepravilnosti. Tako se je zgodilo bralki, ki je prepričana, da so ji v dveh trgovinah vrnili premajhno vsoto. Pritisk na kupca, da pri blagajni pohiti, nas običajno privede do nepozornosti. Zgodilo se mi je že, da sem med vrnjenimi evri prepozno opazil vsiljivce v obliki kun ali mark. Če se to zgodi enkrat, je lahko le slučajna napaka. Motiti se je človeško. Če se dogaja pogosteje, vsekakor ni zanemarljivo. So ljudje, ki nas skušajo prepričati o dejanjih, po katerih se težko pogledamo v ogledalo. Skušajo nam prodati sporočilo, ki ga lahko opišemo kot "bodi izkoriščevalec ali bodi izkoriščen". Ker najprej vidim v ljudeh dobro, se o čem takšnem nikakor ne morem dati prepričati.

Besedilo in fotografija: Jaka Zalar.

Za nova delovna mesta

Gospodarstvo v Občini Postojna (tako kot v celotni Primorsko-notranjski regiji) ni v najboljši kondiciji. Kljub odlični legi in dobrim prometnim povezavam (ali prav zaradi njih) občino vsak dan zapušča skoraj 40 odstotkov dnevnih migrantov, saj doma primanjkuje ustreznih delovnih mest, izobrazbena struktura pa je nižja od slovenskega povprečja. Kljub temu je prirast prebivalstva v občini še enkrat višji kot drugod v Sloveniji, zanimanje potencialnih investitorjev pa v zadnjih letih precej večje od ponudbe. Občina jim ob zapolnjenih industrijsko-obrtnih (IO) conah kaj dosti ne more ponuditi, pripravljenosti za spremembe Občinskih prostorskih načrtov (OPN), ki bi omogočili ureditev novih IO con, pa na državnem nivoju ni.

Na postojnskem Uradu za delo Zavoda RS za zaposlovanje je bilo konec aprila v evidenci brezposelnih prijavljenih 780 oseb, kar je 11,3 odstotka oziroma 99 oseb manj kot zadnji dan aprila lani, in 3,9 odstotka oziroma 32 oseb manj kot 31. marca letošnjega leta.

Tudi zaposlitvene možnosti na Postojnskem so po podatkih **vodje koprške Območne službe Vladimira Popoviča** boljše kot lani. Največ potreb je v različnih proizvodnih dejavnostih, predvsem na področju kovinske in lesne industrije. Več praznih delovnih mest je v postojnskih podjetjih **Liv Tajfun**, **Liv Systems** in **Javor Opazne plošče Belsko**, po delavcih pa na postojnskem uradu

povprašujejo tudi podjetja iz sosednje občine – največ jih potrebujejo v družbi **Pivka** perutninarstvo. Že kar kronično je pomanjkanje določenih kadrov s področja zdravstva in socialne oskrbe; te bi z veseljem zaposlili v Domu upokojencev Postojna, Zavodu Talita kum, Vzgojnem zavodu Planina in Zdravstvenem domu Postojna. Več je tudi potreb s področja gradbeništva in kmetijstva ter logistične dejavnosti.

8,9-odstotna nezaposlenost v občini se ob 9,3-odstotnem slovenskem povprečju **županu Igorju Marentiču** ne zdi posebno zaskrbljujoča, saj smatra, da so »med nezaposlenimi tako trajno nezaposljivi kot tudi takšni, ki delo iščejo samo na papirju«.

Ob tem se zaveda, da služb za določene poklice v postojnski občini ni, hkrati pa ni drugih, specifičnih profilov, ki jih iščejo nekatere domače družbe. »To denimo velja tudi za podjetji **Kolektor ATP** in **Pet Pak**; obe širita kapacitete in bosta zaposlovali ljudi iz celotne regije.«

Ilirskobistriška družba **Pet Pak**, specializirana za plastično embalažo za prehransko in kozmetično industrijo, sicer zaključuje gradnjo proizvodno-poslovno-skladiščnega objekta v Postojni. Investicija bo v Postojno pripeljala najmanj 23 novih delovnih mest, od tega vsaj 10 visokokvalificiranih. Na naša dodatna vprašanja o načrtih pristojni niso odgovorili.

Priložnosti za širitev in preoblikovanje

Kar 53 novih zaposlitev obljublja v družbi **Kolektor ATP**. Ta v Postojni razvija in proizvaja izdelke iz termoplastov za avtomobilsko industrijo ter je v postopku preoblikovanja in širjenja proizvodnje z izdelki, ki imajo visoko dodano vrednost. V zadnjih štirih letih so v to vložili 10 milijonov

evrov in podvojili dodano vrednost; dodatna vlaganja so predvidena tudi letos in prihodnje leto.

Za spremembo programa so se po besedah enega od **direktorjev, Tadeja Vidica**, odločili leta 2017 zaradi preizkušnje dodane vrednosti. Tako so se iz proizvajalca plastičnih in brizganih delov preoblikovali v proizvajalca plastičnih hibridnih delov, ki jih v avtomobilski industriji uporabljajo za povezovanje elementov. Prenovili so prostore in uvedli pet novih linij, še sedem jih bodo letos in prihodnje leto. En proizvodni program so ukinili in enega preselili, kader pa prekvalificirali. Gre namreč za zahtevne izdelke z visoko dodano vrednostjo za tehnologije s področja e-mobilnosti, hibridnih avtomobilov in njihove samostojne vožnje. Za optimizacijo procesov in šolanje zaposlenih so izkoristili čas korona-križe. To so sicer prestali skoraj brez posledic.

Podjetje bo po načrtih povečalo število zaposlenih do konca leta 2022 s sedanjih 261 na 314. Potrebovali bodo strojnike, elektrotehniko in me-

hatronike vsaj s 5. stopnjo izobrazbe. Kot je povedal drugi od **direktorjev, Marko Vihtelič**, je imelo leta 2017 manj kot 5. stopnjo izobrazbe 60 odstotkov zaposlenih, zdajšnji delež je 45 odstotkov; zaposlujejo pa tudi kader z 8. stopnjo.

Avtomobilska industrija je v trendu rasti, zato poslujejo po načrtih. »Prodamo, kolikor lahko proizvedemo, v glavnem na evropskem trgu,« pravi Vihtelič in priznava, da jih sicer omejujejo težave v dobaviteljski verigi surovin.

Nad vizijo podjetja, ki zaposluje kader iz regije, je navdušen tudi župan. Pozdravil je odločitev, da bo koncern v Postojni nadaljeval visokotehnološko proizvodnjo v prenovljenih prostorih tako imenovane »cone Liv«. Ta je sicer zapolnjena, a z načrtovano selitvijo družb Liv Tajfun in Fluidmaster se bo po županovih navedbah sprostilo kar nekaj pro-

Razvojne načrte družbe Kolektor ATP sta predstavila direktorja Tadej Vidic in Marko Vihtelič. Njihovih načrtov, ki odpirajo nova delovna mesta, se veseli tudi župan Igor Marentič.

upokojitev vabimo v svoje vrste kandidate strojne, kovinarske in elektrotehniške smeri, ki si želijo novih znanj in dolgoročnega sodelovanja z odlično ekipo sodelavcev,« navaja v podjetju.

Prostora za investitorje ni več

»Občina pravkar prodaja zadnjo, manjšo parcelo v poslovno-obrtni coni (POC) Veliki Otok, za katero dolgo časa ni bilo nobenega zanimanja,« pojasnjuje župan. Zaradi odmaknjenosti in slabe prometne povezave neprivlačna in za investitorje leta povsem nezanimiva cona je zdaj popolnoma zasedena. Podobno je na območju cone Ravbarkomanda.

Trenutno tečeta na Občini dva postopka priprave in sprejema Občinskih podrobnih prostorskih načrtov (OPPN) za Industrijski con Prestranek - sever in Prestranek - pod mostom. Prvi predvideva sanacijo kom-

sicer veseli, saj nova podjetja prinašajo tudi nova delovna mesta, a novim investitorjem žal ne more ponuditi ničesar več. »Gradbena površina za industrijo je na minimumu, Občina z njo ne razpolaga več. Sicer pa zanimanje investitorjev zelo niha. V zadnjih dveh letih je res ogromno.«

Nova ponudba, nove službe

Župan napoveduje gradnjo 140 novih stanovanj, kar bo nedvomno sprožilo priseljevanje v Postojno, in novim občanom bo tako treba zagotoviti ustrezno kulturo bivanja. »Ne samo infrastrukturo, pač pa tudi nova delovna mesta,« se zaveda. Nekaj jih bo zagotovo tudi na račun novih investicij.

V družbi Kolektor ATP bodo do konca prihodnjega leta odprli 53 novih delovnih mest – število zaposlenih bodo s sedanjih 261 povečali na 314.

stora za njegovo širitev. Občina je po Marentičevih besedah nekaterim drugim podjetjem z območja pomagala poiskati nove prostore in s tem Kolektorju ATP zagotovila dodatne možnosti za širjenje.

V podjetju **Tajfun Liv** o selitvi podjetja na drugo lokacijo za zdaj še ne želijo govoriti, napovedujejo pa dodatno zaposlovanje. Eden vodilnih proizvajalcev gozdarskih in reciklažnih hidravličnih dvigal za kamionsko vgradnjo, ki s svojimi visokokakovostnimi proizvodi dosega zavirljive rezultate na svetovnem trgu, trenutno zaposluje nekaj čez 90 ljudi. Njihova izobrazbena struktura je široka, vse od osnovnošolske izobrazbe do magistra znanosti.

»Za brezhibno delovanje naših dvigal v najtežjih delovnih pogojih iščemo dobre varilce, upravljalce CNC strojev in robotov, logiste in delavce v proizvodnji. Zaradi uvažanja novih tehnologij in številnih

Potrebe po nadaljnjem zaposlovanju v sosednjem podjetju **Liv Systems** narekujejo – po besedah **direktorja Damjana Šviglja** – organska rast in potencialni transferji proizvodnje iz povezanih podjetij v tujini. Zaposlenih imajo 140 delavcev; od njih ima dobra polovica osnovnošolsko in srednjo poklicno izobrazbo, po 20 odstotkov pa srednjo strokovno ter višjo in visoko. Kot so zapisali, potrebujejo predvsem tehnične profile, strokovnjake s področja tehnologije preoblikovanja kovin in vzdrževanja orodij.

V nekdanjem Javorovem obratu za proizvodnjo opažnih plošč, kjer so pravkar zaposlili tri nove sodelavce, pa iščejo še proizvodne delavce in vzdrževalce v proizvodnji. Podjetje **Javor Opazne plošče** skupaj z Lesnim centrom Intechles zaposluje trenutno 84 oseb. Pod novim vodstvom deluje od leta 2013, ko so proizvodnjo tudi optimizirali in modernizirali.

V zadnjih dveh letih se je zanimanje investitorjev za zemljišča in objekte v postojnski občini izrazilo povečalo.

pleksa nekdanjega Javora (ta je v lasti podjetja **Publicus**), drugi pa prostorsko ureditev in sanacijo neizkoriščenega prostora ter ureditev prometne, komunalne in energetske infrastrukture za potrebe podjetij **Liv Tajfun** in **Oroplast** iz Studenega. S prodajo parcel omenjenima podjetjema je Občina ostala tudi brez lastnih površin na Prestranku.

Večje povpraševanje po prostih zemljiščih in objektih v občini župana

Potem ko so občinski svetniki konec lanskega leta prižgali zeleno luč za projekt vodni park (obogatil bo turistično ponudbo in dvignil kakovost življenja v mestu), namerava Občina v kratkem objaviti javni razpis za izbiro zasebnega partnerja. »V samem kompleksu si sicer ne moremo obetati več kot 15 delovnih mest, a bodo zaradi večjega števila obiskovalcev zaživel lokalni, trgovine in spalne kapacitete, kar se bo gotovo poznalo na dodatnem

Za tretjo fazo izgradnje Mrežnega podjetniškega inkubatorja Primorsko-notranjske regije je bilo v maju odobrenih 783 tisoč evrov evropskih sredstev.

zaposlovanju,« je prepričan župan.

Najmanj 40 novih zaposlitev se obeta trgovcem, saj bo na travniku pred trgovskim centrom Supernova-Mercator zrasla nova stavba, v katero se bo iz Loga preselil Spar, v njej pa naj bi neuradno dobila prostor tudi trgovina Müller. V izpraznjeno Sparovo stavbo se bo priselilo eno od tujih trgovskih podjetij s tehničnim blagom.

V prihodnjih letih naj bi zaživelo tudi 32 tisoč kvadratnih metrov veliko območje ob Reški cesti – tega je kupila družba **Petrol**. Na Občini v kratkem pričakujejo vlogo za pripravo OPPN. »Ko bo ta sprejet, se lahko začne načrtovana gradnja bencinske črpalke, avtopralnice in restavracije s hitro hrano Mc Donalds. Na isti parceli bo sta po županovih navedbah gradili še dve podjetji, a ker pogodbi še nista podpisani, ne želi izdati imen.

Podpora podjetništvu

Občina sicer spodbuja gospodarstvo tudi s subvencijami in podpornimi aktivnostmi za pospeševanje razvoja podjetništva. Pri tem sodeluje tako z Regionalno razvojno agencijo (RRA) Zeleni kras kot s Podjetniškim inkubatorjem Perspektiva.

Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko je v tem mesecu odobrila evropska sredstva za tretjo fazo projekta izgradnje **Mrežnega podjetniškega inkubatorja Primorsko-notranjske regije**. Za skoraj milijon in pol evrov vreden projekt, ki ga bo izvajala Občina Postojna v okviru Dogovora za razvoj Primorsko-notranjske razvojne regije, bo Evropski sklad za regionalni razvoj prispeval 783 tisoč evrov. V okviru projekta bodo v stavbi inkubatorja Perspektiva v Velikem Otoku uredili deset novih pisarn, učni laboratorij in nove, sodobne konferenčne prostore. Novi prostori bodo podjetjem služili pri premagovanju začetnih težav – pri

ustanavljanju, organiziranju in razvoju poslovanja. Po besedah **Maje Piškur z Občine Postojna** želijo s projektom v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi in drugimi podpornimi institucijami ustvariti ugodnejše pogoje za razvoj podjetniških zamisli in ustanavljanje novih podjetij. Dela se bodo predvidoma pričela v tem mesecu in trajala vse do konca prihodnjega leta.

Občina je lani namenila 119 tisoč evrov za spodbujanje začetnih investicij ter investicij v razširjanje dejavnosti in razvoj, za spodbujanje projektov inovacij, subvencioniranje stroškov za delovanje mladih podjetij in spodbujanje investicij v izgradnjo proizvodnih in obrtnih objektov ter objektov za izvajanje turistične ali razvojno-raziskovalne dejavnosti. Za podjetja, ki so se zaradi epidemije znašla v težki situaciji, so razpisali dodatne finančne spodbude v višini 250 tisoč evrov.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografije: Valter Leban.

AKTUALNO

Vojkova kočica na Nanosu pred naslednjo fazo obnove

Leta 1949 odprto Vojkovo kočico je njen lastnik, Planinsko društvo Postojna, obnovil že večkrat – nazadnje leta 2019, ob praznovanju 70-letnice kočice. Takrat so bili predani v uporabo temeljito obnovljeni kletni prostori, nameščena je bila čistilna naprava in deloma urejena neposredna okolica kočice. Letos se društvo pripravlja na naslednjo fazo obnove.

Posodobitev in obnova priljubljene planinske postojanke je po besedah **predsednice društva Neve Šemrov** v skladu s sanitarno-higienskimi normativi nujno potrebna. Načrti so smeli, zato je temu primeren tudi potreben finančni zalogaj. Na objektu načrtujejo nov toplotni ovoj fasade, zamenjavo strešne kritine (nanjo bi namestili tudi sončna kolektorja) ter oken in vrat. Etažno peč v kuhinji bodo nadomestili z visokotemperaturno toplotno črpalko. V pritličju načrtujejo talno ogrevanje, v kleti in nadstropju pa radiatorsko. Namestili bodo tudi

centralno napravo za prezračevanje prostorov z rekuperacijo (tj. energijsko učinkovito izmenjavo zraka) odpadne toplote za celoten objekt. Z obnovo prostorov želijo povečati kuhinjskega in urediti kletno skladišče, v nadstropju razširiti spalne kapacitete in urediti sanitarije, na zahodni fasadi pa nameravajo po celotni dolžini kočice dodati še tri metre široko leseno teraso. V društvu sedaj iščejo projektanta, ki bi pripravil potrebno dokumentacijo za pridobitev gradbenega dovoljenja.

Društvo se je namreč v maju prijavilo na razpis Ministrstva za go-

Del članov PD Postojna pred Vojkovo kočico kmalu po odprtju leta 1949.

spodarski razvoj in tehnologijo, katerega namen je zmanjšati rabo energije in snovi ter spodbujati ukrepe za rabo obnovljivih virov energije v planinskih objektih, hkrati pa spodbuditi poslovanje po načelih trajnostnega razvoja. Na voljo bo približno pet milijonov evrov, na razpisu uspešni kandidati iz zahodnega dela Slovenije pa bodo upravičeni do približno 80 % deleža za energetske sanacije objektov.

Sredstva za povečanje kočice bo moralo društvo zagotoviti samo – nekaj iz lastnih prihrankov in s prostovoljnimi delom, del pa tudi s pomočjo sponzorskih ali donatorskih sredstev podjetij in posameznikov. Ti so jim velikodušno pomagali že pri obnovi pred tremi leti.

Besedilo: Alenka Čuk; fotografija: arhiv PD Postojna.

Nov vrtec bo zgrajen v dveh letih

Občina Postojna in podjetje K-Tivoli sta 14. maja sklenila pogodbo za izgradnjo novega vrtca na občinskem zemljišču za Osnovno šolo Antona Globočnika. Izbor zasebnega partnerja oziroma investitorja dobre štiri milijone vredne naložbe se je sicer močno zavlekel, saj bi morala biti stavba v dveh etažah po prvotnih načrtih letos že pripravljena na sprejem otrok. Kot napovedujejo na Občini, bo nova desetoddelčna dislocirana enota vrtca zgrajena v dveh letih, s tem pa bodo vsaj za sedem do deset let zadostili potrebam po varstvu predšolskih otrok.

Župan Igor Marentič je prepričan, da bo nov vrtec za 140 otrok »olajšal delo tistim, ki delajo z najmlajšimi, otrokom pa nudil lepe prostore za preživljanje dopoldanskega časa v varstvu«. Zgrajen bo po najsodobnejših standardih in normativih ter bo predstavljal dodano vrednost matičnemu vrtcu in enoti v Gregorčičevem drevoredu. V novo stavbo

Pogodbo o javno-zasebnem partnerstvu pri gradnji novega vrtca so podpisali župan Igor Marentič ter direktorja družbe K-Tivoli Tine Vadnal in Ante Bračić.

se bodo preselili tudi otroci iz enote Škratek v stari porodnišnici.

Javno-zasebno partnerstvo med Občino in podjetjem K-Tivoli je zahtevalo dolgotrajna pogajanja. Poleg župana Igorja Marentiča sta ga s podpisoma potrdila **direktorja družbe, Tine Vadnal in Ante Bračić**. Vadnal je ob podpisu pogodbe izrazil zadovoljstvo in prepričanje, da bo sodelovanje koristno za oba partnerja, projekt pa bo po njegovem mnenju »bistveno prispeval k prihodnosti naših mladih upov«. Koncesionar bo po zaključku gra-

dnje vrtec upravljal še nadaljnjih (največ) 15 let. V tem obdobju bo Občina podjetju plačevala fiksno najemnino, nato pa stavba preide v njeno trajno last. K-Tivoli se je obvezal, da bo objekt zgradil v roku dveh let.

V vrtcu s skupno neto površino dobrih 2000 kvadratnih metrov bodo uredili deset igralnic s pripadajočimi prostori in delilno kuhinjo, ob stavbi pa zunanje igralne površine ter 38 parkirnih mest.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: Valter Leban.

Nova vrtčevska stavba bo zgrajena po zamisli in načrtih postojnskega podjetja Misel.

»Zeleno parkirišče« le za tri poletne mesece

Postojnski svetniki so z lokacijsko preveritvijo kmetijskih zemljišč začasno legalizirali »zeleno parkirišče« na travniku pod Predjamskim gradom v Predjami. Prometni kaos v vasi se sicer vleče že dolga leta, domačini pa se razburjajo tudi zaradi gostega prometa po ozki cesti skozi Bukovje. Družba Postojnska jama bo zdaj uredila začasno parkirišče, na Občini pa bodo v naslednjih dveh letih našli dolgoročno rešitev.

Predsedniku uprave družbe Postojnska jama Marjanu Batagelju se zdi začasna rešitev dobra, a ob tem poudarja, da bo parkiranje v Predjami problem, dokler ne bo sprejet Občinski prostorski načrt (OPN), ki to območje določa za parkirišče kot dopustno rabo. »Sedanje parkirišče se začasno še uporablja in se je vedno. Zdaj pa nas je nekdo prijavil, da tam, kjer se parkira že trideset let, to ni dovoljeno,« je komentiral inšpekcijsko prepoved parkiranja.

Občina je začasno legalizirala parkirišče ob Lokvi v Predjami.

Kot pojasnjuje **župan Igor Marentič**, omenjeni travnik (v lasti Postojnske jame) sicer sodi med kmetijske površine, na katerih parkiranje ni dovoljeno, a so z njim reševali pomanjkanje parkirnih prostorov v turističnih konicah. Parkiranje so zdaj tudi pravno uredili, a le za obdobje turistične sezone – od sredine junija do sredine septembra.

»Zdaj smo z lokacijsko preveritvijo legalizirali lokacijo za dve leti. Konec naslednjega leta pa bomo z OPN za poletne mesece spremenili tudi namembnost travnika,« je napovedal. Domačinom, ki si želijo še razširitev vstopne ceste od Bukovja proti Predjami, pa župan obljublja skorajšnjo pripravo projektne naloge, nato bo sledil odkup parcel. Cesto bodo razširili ter uredili pločnik in kolesarsko stezo.

Občina je v preteklih letih problematiki sicer namenila veliko pozornosti, a so vse možne rešitve padle v vodo. Še najbližje realizaciji je bila pred dvema letoma ideja o ureditvi parkirišč v Predjami. Podprli so jo tudi občinski svetniki, a so tej nasprotovali domačini.

Težave s parkiranjem v Predjami poskuša reševati tudi družba Postojnska jama. V času turistične sezone tako vsem obiskovalcem, ki avtomobile pustijo na parkirišču pred Postojnsko jamo in kupijo vstopnice za ogled Predjamskega gradu, omogočajo brezplačen prevoz do Predjame.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: Valter Leban.

Kmalu iz oranžne v rumeno?

Število pozitivnih testov in zasedenih bolnišničnih postelj se zmanjšuje in epidemija se umirja, čeprav je bila Primorsko-notranjska regija kot edina v Sloveniji prejšnji teden še vedno v oranžni fazi. Ukrepi se tudi pri nas sproščajo, precejšnje slabše volje pa povsod povzročata sistem PCT.

Po podatkih covid sledilnika so bili konec prejšnjega tedna v Postojni potrjeni trije novi primeri okužbe s koronavirusom, vseh aktivnih okužb

skupaj je bilo 72. Število obolelih se sicer hitro zmanjšuje. Po uradni statistiki je bolezen covid-19 prebolelo v zadnjem letu 1906 občanov Postojne, 11 ljudi je zaradi posledic umrlo.

V cepilnem centru Zdravstvenega doma Postojna so doslej cepili proti koronavirusu 6675 oseb, od tega 3777 oseb z drugo dozo. Na čakalni listi za cepljenje je trenutno 1523 občanov Pivke in Postojne. Večji delež cepljenih je v starostni skupini od 70. do 100. leta, manjši pa med mlajšimi občani. Precepljenost v občini je 32,5 odstotna. V tednu do 28. maja bodo (v skladu z državno strategijo) v Postojni cepili osebe, ki morajo pre-

jeti 2. odmerek, s prvim odmerkom cepiva Pfizer-BioNTech pa osebe 6. in 7. prioritete skupine. Naročili so 2.059 doz cepiva omenjenega proizvajalca, prejeli jih bodo 1.176.

Sicer se tudi v prihodnjih tednih v Postojni nadaljuje množično hitro testiranje, vsak četrtek po sistemu drive-in na lokaciji TIC Postojna med 10. in 17. uro. Na odvzem brisa se ni treba posebej naročati. Pisnih potrdil ob testiranju ne izdajajo, vsakdo pa si lahko dokument enostavno natisne iz sistema zVem.

Mateja Jordan

Zdravje v občini: posebno kritičnih kazalnikov ni

Letošnji podatki Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) za občini Postojna in Pivka, ki sodita pod okrilje Zdravstvenega doma (ZD) Postojna, so zelo podobni lanskim. Posebno kritičnih negativnih kazalnikov ni, v nekaterih parametrih pa občini vseeno odstopata od slovenskega povprečja. Odzivnost v preventivnih programih Dora in Zora še vedno ni takšna, kot bi si želeli, nekoliko boljša od povprečja je v programu Svit. Razlogov za visoko pojavnost astme pri otrocih strokovnjaki ne znajo pojasniti, vzrok za še vedno visoko obolevnost za klopnim meningoencefalitisom pa lahko pripišemo nadpovprečni okuženosti klopotov na območju. Podatki sicer odražajo stanje pred pandemijo covid-19.

Večina obravnavanih parametrov uvršča občini bolj ali manj na sredino, lahko ugotovimo ob pregledu ključnih kazalnikov zdravja v občinah. Z njimi želijo na NIJZ spodbuditi odločevalce in druge deležnike na lokalni ravni k aktivnostim za promocijo in krepitev zdravja pri prebivalcih.

Postojnski in pivški občani so lani manj časa preživeli na bolniškem dopustu; bolniška odsotnost je namreč trajala 15,6 koledarskih dni na leto, slovensko povprečje pa je skoraj cel dan več. Manj je oseb, ki prejemajo zdravila zaradi povišanega krvnega tlaka, spodbuden je tudi podatek o številu srčnih kapi med prebivalci, starimi od 35 do 74 let. V bolnišnicah so obravnavali 1,9 primerov, slovensko povprečje pa je 2,1 na 1000 prebivalcev. Občini precej odstopata tudi po številu primerov možganske kapi. V primerjavi z 2,6 (na slovenski ravni) je 1,8 primerov na 1000 prebivalcev zelo razveseljiva številka.

Gibalne sposobnosti otrok v Pivki in Postojni kljub številnim možnostim niso razveseljive.

Čeprav raziskava odraža večjo porabo zdravil zaradi duševnih motenj, je hudih oblik tovrstnih bolezni v postojnski in pivški občini manj. Po pojasnilu **direktorice ZD Irene Vatovec** je to tako rezultat prizadevanj Centra za duševno zdravje otrok in mladostnikov kot Centra za krepitev zdravja, zgodnje oblike duševnih bolezni pa odkrivajo tudi v referenčnih ambulantah. »Pri nas res predpišemo več antidepressivov, a gre to na račun manjše porabe pomirjeval, ki naredijo ljudi manj učinkovite,« pravi zdravnica. Precej nižja od slovenskega povprečja (19 na 100.000 prebivalcev) je še stopnja umrljivosti zaradi samomora – ta znaša v naših dveh občinah 12.

Manjša je tudi umrljivost zaradi različnih vrst raka, uspešnost zdravljenja še posebej izstopa pri pljučnem raku. Poleg čistega okolja brez tvegane industrije vidi Vatovec razlog v dostopnosti pulmološke ambulante in dobre diagnostike. »Čakalne dobe tako za dispanzer kot

za rentgen ni in vsi sumi so lahko potrjeni ali ovrženi že v enem tednu.«

Nižji od povprečja je še vedno telesni fitness otrok in mladostnikov. Ta opisuje delež otrok z ustrezno ravno gibalne učinkovitosti. V kombinaciji s prekomerno prehranjenostjo, zlasti otrok iz pivške občine, predstavlja to precejšen izziv. V postojnskem Centru za krepitev zdravja se ga lotevajo z multidisciplinarno obravnavo.

Zelo izrazito je prav tako negativno odstopanje pri številu otrok z astmo. Več astme pri otrocih in mladostnikih do 19. leta v obeh občinah sicer opažajo že vrsto let; aktualni kazalnik je 1,8 v primerjavi z 1,0 na 1000 otrok v Sloveniji. Zdravnica to pripisuje dobremu delu pulmološke ambulante in zgodnjemu odkrivanju znakov astme pri otrocih. Lesne industrije, ki bi lahko izzvala bolezen, v regiji skorajda ni več, tudi podatkov o prašnih delcih v zraku ne zaznavajo.

Visoko število primerov klopne meningoencefalitisa v občini lahko pojasnimo z veliko okuženostjo klopotov na območju. »Precepljenost proti tej bolezni se sicer iz leta v leto povečuje, a še ni takšna, kot si želimo,« pravi direktorica in opozarja, da cepljenje poleg samozaščitnega ravnanja predstavlja najboljšo zaščito. Možnost za izboljšanje vidi tudi v sofinanciranju cepljenja. »Nekatere slovenske občine ga že ponujajo,« ugotavlja.

Tudi število odkritih primerov malignega melanoma je nad slovenskim povprečjem, kar je po zdravničinem mnenju rezultat boljše diagnostike. »Naša dermatološka ambulanta je specializirana prav za to področje in intenzivno usmerjena v iskanje kožnih sprememb, zato odkrije največ melanomov v Sloveniji.«

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: Valter Leban.

Evropska sredstva za štiri kolesarske proge

S pomočjo evropskih sredstev bo do sredine leta 2023 zgrajenih trinajst kilometrov kolesarskih poti med Postojno, Hruševjem, Grobiščami in Zagonom. Naložba, vredna skoraj 3,9 milijona evrov, bo prispevala k bolj pestri turistični ponudbi in varnosti kolesarjev, hkrati pa bodo na posameznih delih uredili tudi ostalo cestno infrastrukturo.

Župan Igor Marentič je že v intervjuju ob občinskem prazniku izrazil upanje, da bo Občina lahko med pomembne naložbe umestila urejanje kolesarskih poti. Občinsko vodstvo in uprava sta namreč v šestih letih vložila v pripravo tega projekta veliko truda in vztrajnosti. Občina je odkupila več kot 60 parcel, za kar so bili potrebni dogovori z več kot 30 lastniki, pridobiti je bilo treba soglasja, iskati kompromise, da bi zadostili vsem naravovarstvenim predpisom ter pripraviti teren in potrebno dokumentacijo. Zato so bili na Občini še toliko bolj veseli odločitve v Službi Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, da projektu »Kolesarska pot Postojna–Hruševje–Grobišče–Zagon« nameni 2,4 milijona

evrov evropskih sredstev. Poldrugi milijon bo morala zagotoviti Občina iz svojega proračuna.

»Največjo vrednost tega projekta vidim v varnosti, ki jo bodo kolesarske poti omogočile najmlajšim,« je poudaril župan Igor Marentič. Prepričan je, da se bo marsikateri šolar v popoldanskem času lahko s kolesom varno peljal v mesto na razne občolske dejavnost.

Občina bo med prijavi na razpis najprej izbrala izvajalca. Z deli naj bi začeli že letošnjo jesen, zaključili pa jih bodo v juliju 2023. Krajša trasa – iz Postojne proti Grobiščam – bo delno potekala skozi Zalog, nato po sedanji makadamski poti (ta bo do-

Novica o urejanju novih kolesarskih poti je razveselila kolesarske navdušence.

bila asfaltno prevleko) do ceste za Grobišče. Naprej bo proti Prestranku potekala v kombinaciji z ostalim prometom, vendar po označenem pasu. Najdaljši del kolesarske poti bo urejen med Postojno in Hruševjem. Pri Hraščah se bo razcepila v dve smeri: proti Zagonu in Dilcam. Proti Zagonu bo nova kolesarska steza potekala po obstoječi makadamski cesti, a jo bodo preplastili z asfaltom (namenjena bo tudi kmetijski mehanizaciji), v Zagonu bodo prenovili cestno infrastrukturo. V Velikem Otoku se priključi cesti za Po-

stojno. Na tem delu bo potekal tudi ostali promet, vendar bo za varnost kolesarjev poskrbljeno s stezo in z upočasnjem prometom. Drugi del kolesarske poti bo potekal skozi Hrašče in nato ob regionalni cesti (ob njej bodo uredili tudi avtobusno postajališče ter varen izvoz in uvoz v naselje), skozi Dilce in naprej po makadamski cesti (ta bo dobila asfaltno prevleko), pod mostom Hruševje do Gostilne Milena.

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: Tomaž Penko.

Pozidava bi (najbolj) ogrozila kraške vodne vire

V okviru pobude Za pitno vodo sta na novinarski konferenci 5. maja izrazila svoje pomisleke do novele Zakona o vodah poleg župana Igorja Marentiča in predsednika Krajevne skupnosti Postojna Gorana Blaška tudi predsednica Društva Drobnovrtnik Špela Koblar Habič in Miha Stegel iz Civilne iniciative Danes. Pri zbiranju podpisov za referendum o omenjenem zakonu so pred stavbo Občine sodelovali prostovoljci. Do zaključka redakcije so v Postojni zbrali okoli 300 podpisov za referendum.

Kot je znano, novela omogoča gradnjo na vodnih in priobalnih zemljiščih, tovrstni posegi pa so po mnenju številnih nevladnih organizacij nedopustni, tako zaradi poplavne varnosti kot ogrožanja pitne vode. »Nesprejemljivo je, da zaščita pitne vode še vedno ni samoumevna. Zakon, ki je nepremišljen in nima nobene podpore v strokovni javnosti ter ima lahko dolgoročne posledice na stanje voda, ni v interesu državljanov Slovenije. Tudi v občini Postojna smo se odločili, da ohranimo zdravo pitno vodo in prost dostop do obale,« je zapi-

sala **prostovoljka, organizatorica srečanja, Anaia Alilovski Žagar**.

Zbiranje podpisov za referendum o Zakonu o vodah je podprlo tudi domače društvo Drobnovrtnik, saj je gradnja na vodnih zemljiščih na kraškem terenu z majhno samočistilno sposobnostjo še posebej problematična. **Špela Koblar Habič** je prepričana, da novela sicer res dovoljuje ureditev kolesarskih stez, na drugi strani pa lahko omogoči tudi gradnjo bencinskih servisov, hotelov ali igralnic. Ti nikakor ne sodijo v naravni prostor. Posledično bi bil zaradi objektov

Za pitno vodo se je (na fotografiji z leve proti desni) poleg Mihe Stegla, Gorana Blaška in Špele Koblar Habič zavzel tudi župan Igor Marentič.

lahko bistveno omejen prost dostop do voda.

»S pozidavo naravnih bregov rek in jezer bi uničevali življenjski prostor rastlinstva in živalstva, saj prečiščujejo onesnažila v vodi in s tem izboljšujejo njeno kvaliteto. Na krasu je prav prečiščevanje in filtriranje onesnažil v vodah (na primer slabo prečiščenih iztočnih voda iz čistilnih naprav in gnojnic s preveč gnojnih kmetijskih zemljišč) izrednega pomena. Ko vode enkrat poniknejo v jame, se ne morejo več čistiti, ker v jamah ni rastlinstva in živalstva, ki to zmorejo. Pozidava priobalnih

zemljišč bi torej nedvomno neposredno ogrozila naše kraške vire pitne vode,« je prepričana predsednica društva.

Župan Igor Marentič je ob tem spomnil, da pitno vodo v postojnski občini že zdaj ogrožajo avtocesta, železnica in vojaško vadišče Poček. Občina si prizadeva, da bi z zakonom zaščitila vodni vir Malni. »Podpise zbiramo zase in za svoje otroke,« je poudaril.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: Valter Leban.

Nenad Bebić

Kompas rubrike *Tu živijo* je svojo iglo usmeril proti jugu. Pravijo, da je prvi vtis najpomembnejši. Pa naj tokrat omenim prvi opis, ki sem ga dobil. *Dalmatince, ki se kopa v zaledenem Cerkniškem jezeru*. Na teh temeljih sva gradila. Z Nenadom Bebićem sva se nasmejala, izkusila refleksijo in prišla do čisto življenjskih zaključkov. Sedela sva na skoraj praznem Titovem trgu in najprej površno povzela nekaj prastarih tračev. "Ko sem delal za dnevni časopis, sem videl trače, zdaj pa sploh ne vem, kaj se dogaja, niti me ne gane," je zaključil uvodno ogrevanje.

Nenad Bebić se je rodil v Splitu. Pred trinajstimi leti je na seminarju za bioterapevte spoznal svojo Postojnčanko, Tamaro Kaluža. Razmerje na daljavo se je postopoma prelevilo v skupno življenje. Pravi, da je bila odločitev za priselitev preprosta in logična. Začutil je, da je Tamara v Postojni bolj pognala svoje korenine, kot je to sam storil v Zagrebu, kjer je doštudiral in delal. "Tu ima stabilnost – svoj frizerski salon, redno delo. Jaz pa kot oblikovalec lahko delam kjerkoli."

Prav kot oblikovalec je našel delo pri takratnem novem brezplačniku Žurnal 24. "V petih dneh so zahtevali, da pridem delat. Ne morem, sem jim rekel. Jaz se imam še za preseliti iz države v državo. Ampak nekako je uspelo. Z eno nogo sem bil že tukaj." Na tiste čase nima slabih spominov. Prizna sicer, da je občutil predsodke do ljudi iz nekdanjih jugoslovanskih držav. "Na srečo sem delal v mladem kolektivu, v katerem so bili ljudje odprti. Nekateri me sploh niso razumeli." Pozna se, da je hrvaščina novejšim generacijam tuja. V kolektivu so bili sicer tudi številni vrstniki. "Moja generacija je poslušala Bijelo Dugme, Haustor, Azro, Ekaterino Veliko, in so jezik zelo dobro poznali. Lahko smo se hecali, atmosfera je bila zelo dobra."

Na začetku mu je bilo zelo nerodno, leto dni si ni upal spregovoriti po slovensko. "Ko sem šel prvič čez mejo k ženi, policista na meji sploh nisem razumel, kaj me sprašuje. Niti besede. Še bolj smešno je bilo, ker sem bil prepričan, da ona govori slovensko in da jo dobro razumem. Žena pa je mislila, da govori hrvaško. Bil je nek *crossover*, neka mešanica. Tako sem se še narobe naučil. Ona je neke slovenske besede poskusila naglasiti drugače, da bi zvenelo bolj po hrvaško. Res je bilo smešno." Njegov nadrejeni mu je nehote pomagal, da je le storil pomemben korak naprej. "Direktor Žurnala 24 je bil Avstrijec. On se je tako matral s to slovenščino. Takrat sem si rekel, ta človek sploh nima stika s tem jezikom, in se trudi, jaz se pa bojim spregovoriti." Nato je počasi gradil svoj besedni zaklad. "K sreči mi nobeden od kolegov ni zameril, ker sem govoril z dalmatinskim naglasom, to je bilo morda vsem zabavno."

Opisoval je občutke tesnobe v času vojnih spopadov v devetdesetih letih. "Če si hodil z dolgimi lasmi po Splitu, so te največkrat pretepli. Vedelo se je, če imaš dolge lase, nisi na fronti. Kaj delaš tu, medtem ko moj brat umira!" V takšnih časih človek začne preizpraševati svoj obstoj. "Kaj je smisel tega sovraštva, besa, nemoči? Ljudje so bili ujeti v igre sovraštva." Mladost pa ima vendarle stranski učinek – upanje. "Šele ko sem prišel sem in se začel pogovarjati z mladimi kolegi na Žurnalu 24, sem se zavedel, kako zastrupljen sem s tem bremenom. Tukaj so bili ljudje tako neobremenjeni." Naj nas ne preseneča, da Hrvatje kot narod še danes celijo rane.

»Dlje ko sem v Postojni, bolj spoštujem ljudi s podeželja. Takšne, ki so samostojni in delavni.«

Nekoč je pogrešal širo morskno modrino, a je našel primeren nadomestek. "Veliko let sem jarmal, ker mi je manjkalo morje. Že v Zagrebu mi je. Od hudega sem se kopal v zagrebškem Jarunu, kar je res tvegana poteza. Vedno sem iskal kakšne reke." Pred dvema letoma se je začel kopati tudi pozimi. "Najprej na morju, zdaj pa hodim vsaj trikrat, štirikrat na teden v Rakov Škocjan in se vržem v vodo tudi v snegu in ledu. Občasno tudi na Cerkniškem jezeru." Prepričan je, da

kopanje v hladni vodi pomaga. "To ni nič novega, a mi zdaj odkrivamo *mrzlo vodo*." Vedno je iskal rešitve z obrobja. Njegova pot bioterapevtstva se je začela že leta 1996. V Zagrebu je spoznal osebo, ki je ljudem pomagala prekiniti začarani krog zasvojenosti s heroinom. "Ko smo opazili njihov razvoj, smo rekli, nekaj mora biti na tem."

"Da je Postojna na Primorskem, mi je prav malo smešno. Ampak naj vam bo. Jaz sem dvakratni Primorec," se pošali. Ne more trditi, da se počuti kot Slovenec niti kot Hrvat ali Jugoslovan. "Spoštujem kulturo, tradicijo. Opažam razlike, so ogromne, a jih spoštujem. Ni se treba na takšen način omejevati. Vsak človek je svoja država. Ta individualizem je treba spoštovati in ga ljubiti. Kot dva različna otroka, oba moraš spoštovati in ne vzgajati na enak način, če ima vsak svoje potrebe in miselnost."

Rodni Split zelo pogreša, tam ima le še mamo. "Ko grem tja poleti, celo moje telo zaživi. Tam je ta vibracija, s katero si rojen." Njegovo zdravlilo je narava, tam črpa navdih. "Dlje ko sem v Postojni, bolj spoštujem ljudi s podeželja. Takšne, ki so samostojni in delavni." Morda je v človeški naravi, da najprej iščemo, kar nam manjka. Zato zveni prav osvežujoče, ko ti nekdo na vprašanje *si zadovoljen s tem, kar imaš zdaj*, odgovori: "Sem, zelo. Na prvem mestu je družina, zato sem tu."

Besedilo: Jaka Zalar; fotografija: Tomaž Penko.

PGD Veliko Ubeljsko

Začetki gasilstva na Ubeljskem segajo v leto 1977. V tistem času je dobra desetina vaških gasilcev delovala pod okriljem PGD Razdrto. Želja, da bi krajevna skupnost imela svoje gasilsko društvo, se je uresničila leta 1978, ko je bil zgrajen in slovesno odprt gasilski dom.

Manjša zgradba, v kateri je domoval tudi vaški dom, je imela v pritličju garažni prostor, v njem pa vedno pripravljen kombi GV-1 IMV. S takšnimi novomeškimi kombiji so takrat razpolagala skoraj vsa gasilska društva. Opremo je dopolnjevala prikolica, motorna 600-litrska samostojna brizgalna. Sčasoma so pridobili še nekaj osebne zaščitne opreme in osnovno orodje za prvo posredovanje v požarih.

PGD Veliko Ubeljsko je svoj prapor razvilo ob 15-letnici ustanovitve društva s pomočjo donacij prebivalcev KS Veliko Ubeljsko. Člani gasilske enote, ki spada med društva I. kategorije (kar pomeni najmanjšo enoto), prihajajo iz vseh štirih vasi te krajevne skupnosti. Pokrivajo območje Velikega in Malega Ubeljskega, Brezja pod Nanosom in Stran, tj. skupno slabih 17 kvadratnih kilometrov površine in dobrih 300 prebivalcev. To jih po velikosti razvršča na predzadnje, 8. mesto med občinskimi gasilskimi društvi. Manjše je le PGD Razdrto.

Prizadevanja za boljšo opremo

Velik kakovostni preskok je predstavljala selitev društva v prostore doma krajanov – nekdanjo osnovno šolo, kjer so si uredili večjo gasilsko garažo, pisarno, poveljniško in spominsko sobo. V teh prostorih domujeta še krajevna skupnost in društvo TŠKD Tisa-Nanos. Slednje je gasilcem kupilo prvih pet intervencijskih oblek. Leta 2010 so s sredstvi od prodaje starega gasilskega doma

Operativna enota PGD Veliko Ubeljsko deluje homogeno in učinkovito.

uredili še manjšo dodatno garažo. Pred dvanajstimi leti je društvo nabavilo podvozje Mercedes-Benz VARIO 818 in dalo v izdelavo gasilsko vozilo z nadgradnjo GVGP-2; to se po potrebi dodatno dopolnjuje z opremo. Takšno vozilo je primerno za zahtevne naloge. Portalna enota operativnih gasilcev ga za reševanje v predoru »Podnanos« na HC Razdrto–Vipava uporablja kot prvo vozilo v vseh vrstah posredovanj. V letu 2015 so od PGD Postojna prevzeli manjše terensko vozilo za gozdne požare GVGP-1, Dars pa jim je odstopil odslužen 25-kilovadni elektrogenerator in gasilci so ga obnovili sami. Po katastrofalnem žledolomu jim je Občina Postojna priskrbelo nove intervencijske obleke in čelade, prirejene čelade za gozdne požare, gasilske škornje in potopno črpalko. S pomočjo donatorske akcije »Stopimo skupaj za gasilce« so dobili še dve motorni žagi. Trenutno je v društvu usposobljenih in z osebno zaščitno opremo polno opremljenih 19 operativnih gasilcev. Redno se usposablja

jo udeležujejo raznih tečajev in vaj v okviru GZS, GZ Postojna ter samega društva.

Pomembnost kolektivnega duha

Anton Ženko je že drugi mandat predsednik društva. Ob njegovi predstavitvi je izpostavil tudi nekaj težav. Najbolj jih skrbi »nefunkcioniranje« društva zaradi epidemioloških ovir, saj so se v zadnjem letu družili le na nekaj najnujnejših intervencijah. Odpadli so vse vaje z mladinsko ekipo in vsa tekmovanja (ta so za podmladek največji magnet), tudi zabavna druženja in izleti. Prav druženje pa dviguje društveno pripadnost. Tekmovanj sta se redno udeleževali dve ženski ekipi; članice ekipe A so bile večkrat uspešne tudi na državnem tekmovanju. V društvu je še vedno 110 članov; med njimi so dve desetini mladincev, homogena 19-članska operativna enota, relativno močno srednjegeneracijsko članstvo ter tudi trije veterani in dva podporna člana. Prihaja pa čas menjave generacij. Mladi si ustvarjajo družine, in posledično sledijo druge obveznosti, celo selitve. Tako se bodo po umiritvi epidemioloških razmer, ko bo društvo zaživelo na polno, verjetno težko izognili osipu članstva. Zagnanosti iz obdobja ustanovitve društva se bo po mnenju predsednika v prihodnosti težko približati. Sicer pa so valovanja značilna za vsako društveno delovanje.

PGD Veliko Ubeljsko je v zadnjih dvajsetih letih sledilo napredku in spremembam v gasilstvu, skrbelo za posodabljanje opreme ter usposabljanje članstva in medsebojno pomoč. V tej smeri se bo trudilo tudi v prihodnje.

Besedilo: Marino Samsa, fotografiji: arhiv PGD Veliko Ubeljsko.

Utrinek z vaje Rebernice 2019, predor Barica na hitri cesti Razdrto–Vipava.

Miroslav Cetina

Dvajsetega maja smo že četrty obeležili svetovni dan čebel. Maj je tako še kako primeren mesec za pogovor s čebelarjem Miroslavom Cetino, saj se s to dejavnostjo ukvarja na ekološki način. Verjetno bi ga lahko šteli med prve certificirane ekološke čebelarje v Sloveniji. 74-letni upokojeni gozdar je bil skoraj tri desetletja direktor postojnske enote Gozdnega gospodarstva Postojna. Pravi, da mu je delo v gozdovih veliko pomagalo pri čebelarjenju. Dvanajst let je bil predsednik Čebelarkega društva Postojna in je dobitnik več priznanj. Njegove čebele domujejo v ličnih panjih iz osemdesetih let, pridne delavke nabirajo med v Podguri na treh stojiščih. S sladko tekočino se nato sladkajo v lokalnih vrtcih in šolah. Nekoč je pridelal tudi po 1000 kilogramov, zadnja leta pa več kot pol manj. Tudi letošnja sezona se kaže kot ena slabših. Miro je s čebelarjenjem že marsikoga navdušil in to počne še danes. Njegov stik se širi tudi med čebelarji po spletnih forumih, saj je znan po tem, da rad pomaga.

■ Kako ste se začeli ukvarjati s čebelarjenjem?

Leta 1975 sem bil premeščen na tedanji Gozdni obrat Bukovje. Takrat je te gozdove prizadejal hud žled, da smo v naslednjih letih samo zaradi žleda posekali preko 60.000 m³ lesa, predvsem jelke. Tisto leto je bilo zelo medeno. Jelka je močno medila, saj se je zelo razvila zelena ušica. Področje Nanosa in Hrušice je bilo po tem znano. Čebelarji iz cele Slovenije so navozili panje po vseh poteh in vlakah. Ka-

mor sem šel, sem naletel na čebele. Čez nekaj časa sem iz zanimanja že odpiral panje. Revirni gozdar Andrej Požar iz Belskega me je vprašal, če se mi čebele dopadejo. Seveda se mi. Pri moji materi so jih imeli že od nekdaj, ker je bila večja kmetija; stric Jože Simsič pa je nadaljeval tradicijo. Sem iz Studenega, tam imam še rojstno hišo. No, nato se je revirni gozdar kar dogovoril za štiri panje. Mi je rekel, da naj jih grem iskat, tudi za ceno se je dogovoril. Res sem šel po njih in tako

začel čebelariti. Stric mi je dal dve družini, dva roja pa sem dobil pri drugih čebelarjih.

■ Ste že takrat začeli čebelariti na ekološki način?

Ne, takrat sploh ne. Niti potrebe ni bilo. So se pa uporabljali antibiotiki (proti hudi gnilobi), samo jaz jih nisem nikdar. Vedno sem bil proti. Leta 1997 sem se odločil in ekološko poskušal najprej sam. Prebral sem vse, kar sem lahko dobil. Leta 2007 pa je Čebelarska zveza Slovenije z Združenjem Ajda organizirala tridnevni seminar o Demeter čebelarjenju; vodil ga je nemški čebelar Günter Friedmann na Brdu pri Lukovici. Prijavil sem se in nato izdelal svoj način čebelarjenja, da bi se približal Demeter čebelarjenju – in tako delam še danes.

■ Kaj bi dejali, da so glavne razlike ekološkega in konvencionalnega čebelarjenja?

Glavna razlika je v miselnosti. Ekološki čebelarji vemo, da je temeljna človekova pravica, da jemo zdravo

hrano, dihamo čist zrak in pijemo neoporečno vodo. To je osnova. Tako hrano smo dolžni dati ljudem. Če želimo potrošnikom zagotavljati neoporečne čebelje pridelke, se moramo približati naravi, čebeli in njenim nagonom. Temu, kar je čebela razvila skozi tisočletja. V neekološkem čebelarjenju so dovoljne zelo majhne količine ostankov škodljivih kemičnih zdravil v medu. Ti pa ostanejo in se še naprej nalagajo v vosku in propolisu. V certificiranem ekološkem čebelarjenju je toleranca do ostankov kakršnihkoli kemijskih snovi ničelna.

■ Kaj potem storite, če se pokaže kakšna bolezen?

Varojo zdravim samo s kislinami. Veliko čebelarjev je že prešlo na kisline, ampak bi morali zamenjati sate in vosek, če so kadarkoli uporabljali neekološka zdravila. Največja tragedija pa je, da varoja po dveh letih uporabe farmacevtskih neekoloških preparatov postane nanje odporna, na kisline pa ne. Jaz sem že prej zdravil s kislinami; poskušaj in se navadiš.

■ Je postojnski okoliš primeren za ekološko čebelarjenje?

Ja, razen en kilometer od avtoceste in okoli smetišča. Ponekod v gozdovih so še prepovedana območja, zaradi ostankov iz vojne. Je vse vrisano in na voljo na internetu. Slabo je, ko ljudje trdijo, da čebelarijo ekološko, ampak nimajo certifikata. Sistema brez kontrole ni. Ti lahko sam sebi in drugim tako dopoveduješ, toda če te nihče ne kontrolira, je škoda besed.

■ Ali ekološki med dosega kaj višje cene?

Sploh ne. Letošnja ceno bom postavil na 12 evrov za veliki kozarec. Pri nekaterih čebelarjih je neekološki med dražji. Jaz skoraj vse prodam vrtcem in šolah. Čebelarjem je zelo pomagala direktiva, da se v zavodih naroča lokalno pridelana hrana.

■ Kakšen med prednjači na Postojnskem?

Tu je bolj gozdni med. Cvetlični je bil predvsem lani in predlani. Gozd po žledu ne daje več toliko, me-

donosne ušice se ne morejo namnožiti. Ušica srka drevesni sok, ga predela in ustvari medicino. Tisto medicino izpljune, čebele pa jo pobirajo. Pri tem so največji donosi.

■ **Je pridelava sortnega medu bolj zahtevna?**

Tu so veliki problemi. Če medu samo ena rastlinska vrsta, potem ga zlahka označiš za sortni med. Predvsem v zadnjih letih, ko odpuveduje gozdno medenje, je na travniških in cvetličnih pašah (lipe) težko določiti sortni med, saj se po pH-vrednosti lahko izkaže, da so majhna odstopanja. Čebelarji priprav za določanje pH-vednosti nimamo, imajo jih samo laboratoriji. Odstopanja so predpisana v decimalnih vrednostih. Sortni med lahko določimo tudi z laboratorijsko analizo. Z njo ugotavljajo sorto medu po cvetnem prahu.

■ **Lani vam je že novembra zmanjkalo medu. Kdaj ga običajno točite prvič v sezoni?**

So bila leta, ko smo točili že konec maja. Če je bilo ugodno vreme in veliko regrata, smo točili kmalu, ker ta med hitro kristalizira, po dveh tednih ga ne spraviš več iz satovja. Na Krasu pa je še prej rešelikov med. Sortni med moraš pobrati hitro. Paziti moraš, da je dovolj pokritega za točenje, sicer je preveč vode. V Italiji sem videl stroje, s katerimi medu umetno zmanjšajo količino vode. Če čebela medu naravno ne obdela – ventilira, potem med, ki je higroskopičen, pozneje pobere vlago.

■ **Kakšen pašni kataster imamo v Sloveniji?**

Prvi pravilnik o pašnem katastru in pašnem redu za celo Slovenijo je delo komisije, ki jo je imenovalo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in katere član sem bil tudi jaz. Ker sem bil gozdar, sem videl panje na vsakem koraku, brez reda. Za vzorčni primer takega pašnega katastra in pašnega reda je komisija vzela občino Postojna – območje pasišča Čebelarstva društva Postojna. Izdelali smo ga s pomočjo Zavoda za gozdove Slovenije. Zdaj se je

stanje v gozdovih spremenilo, ker je bil vmes žled. Podatke za Čebelarški pašni kataster, tj. sestojne razmere, karte, spremlja Zavod za gozdove Slovenije in jih obnavlja. Zadnja leta pa mora društvo kot upravitelj pašnega okoliša za vsako stojišče na državnih parcelah plačevati državi pašnino, tudi če ni medenja, tudi če nihče ne pride. Društva tega ne zmorejo.

■ **Bili ste tudi terenski svetovalec. S čim ste se ukvarjali takrat?**

V bistvu še sedaj rad svetujem kot neuradni svetovalec. Jutri imam na obisku novega čebelarja, me je prosil, da bi rad začel čebelariti. Vse nove čebelarje usmerjam tako, da se bodo kadarkoli lahko prijavi v certificirano ekološko čebelarjenje. Prej sem pokrival še Bloke, Sodražico, Rakek in Cerknico, nekaj časa tudi Pivko. Sem imel tudi primere, ko so mislili, da bom kar jaz čebelaril namesto njih. Lahko jim po telefonu svetujem, če mi problem podrobno opišejo.

■ **Pred petimi leti ste prejeli priznanje Antona Janše 1. stopnje. Koliko vam je to pomenilo?**

Veliko. Imam vsa tri priznanja in posebno priznanje predsednika. Na priznanje Antona Janše 1. stopnje in priznanje predsednika Čebelarstva zveze Slovenije sem ponosen.

■ **Kaj bi svetovali nekemu, ki začčenja na čebelarški poti?**

Nove panje in suhe čebele, da ni voska. Tudi če kupi čebeljo družino, mora čebele omesti, v panj dati ekološke satne osnove in krmiti, da bodo naredile satnice. Prvo leto ne bo točil.

■ **Ko ste bili še predsednik postojnskega čebelarstva društva, vas je skrbelo, ker se s čebelarstvom ukvarja vse manj mladih?**

Zdaj jih je več. Še najbolj zanesljivi so stari okoli 30, 40 let. Ti bodo sigurno vztrajali.

Besedilo: Jaka Zalar; fotografija: Tomaž Penko.

»Eko marjetica« za Hotel Center

Hotel Center je prvi na Postojnskem in v turistični destinaciji Zeleni kras prejel okoljski certifikat Evropske unije Eko marjetica (Ecolabel) za okolju prijazne turistične nastanitve.

Hotel Center se je umestil med štirinajst slovenskih hotelov z okoljskim certifikatom Eko marjetica.

»Veseli me, da smo kot najstarejši hotel v širši regiji prvi pridobili Eko marjetico, in upam, da bodo temu sledili tudi drugi hoteli. Kljub dejstvu, da vsi delamo za denar, bi morala biti skrb za okolje prioriteta vsakega družbeno odgovornega podjetja,« je ob tej priložnosti poudaril lastnik Hotela Center Mili Savič.

Postopek za pridobitev certifikata Eko marjetica sodi med zahtevnejše in preverja izpolnjevanje številnih kazalnikov (varčna poraba energije in vode, zmanjševanje odpadkov, komunikacija z gosti ...). Z njim se ponašajo le turistične nastanitve, ki izpolnjujejo visoke standarde v vseh procesih svojega delovanja ter so okolju nadpovprečno prijazne in do njega odgovorne. Certifikat Eko Marjetica tako odraža visoko družbeno odgovornost Hotela Center in bo pomembno prispeval k njegovemu ugledu, še zlasti med gosti, ki se odločajo za trajnostno naravnane nastanitve.

V Hotelu Center so si smer trajnostno naravnane ter okolju in gostom prijaznega hotela začrtali že na samem začetku, ob njegovem nakupu. Že pri prenovi hotela (pri razsvetljavi, elektriki, vodi, ogrevanju, odpadkih ...) so v ospredje postavili okoljske standarde. Porabo energentov zmanjšujejo s številnimi drobnimi ukrepi in z ozaveščanjem gostov na prijazen način.

Milič izpostavi dva primera: »Z iskreno komunikacijo z gosti poskušamo čim bolj zmanjšati odpadke pri obrokih, prav tako poskušamo goste z »mehkimi prijemi« odvrniti od nepotrebne uporabe brisač. Zavedam se, da nasvet, kako porabiti manj brisač, ni ravno voda na naš mlin, a vseeno moramo gledati malo širše.« V hotelu imajo svojo pralnico, storitve pranja ponujajo tudi drugim. »Zadovoljstvo uporabnikov se povečuje, saj si vsak želi biti del zgodbe, ki pripomore k trajnemu razvoju,« še doda Milič.

Hotelu Center je čestital tudi župan Igor Marentič: »Veseli smo, da je občina Postojna dobila prvi hotel, ki se ponaša s certifikatom okoljske marjetice. To je že tretji ponudnik v občini, ki je prepoznal trend trajnostnega turizma in s tem dodano vrednost svoje ponudbe.« Izpostavil je, da je Hotel Center postal dodaten zgled in spodbuda večjim ponudnikom v občini Postojna za odločitve o zeleni usmeritvi in opozoril tudi na pomen ozaveščanja: »Z naraščanjem t. i. zelenih ponudnikov postaja naša destinacija še privlačnejša za obiskovalce, ki jim je mar za okolje, vse ostale pa na prijeten način izobražuje, kako lahko še bolj živimo v sožitju z naravo.«

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: Tomaž Penko.

Izdelki z večno lepoto narave

Maja Gojić s Prestranka je v lanski koronski pomladi odkrila nov hobi in svojo ljubezen do cvetja nadgradila z ličnimi izdelki. Posušeni cvetovi in listi travniških rožic zdaj plemenitijo razne obeske za ključce, nakit, knjižna kazala, podstavke, pladnje, držala za kozarce in mnoge druge Majine izdelke iz epoksidne smole.

25-letna Maja je diplomirala iz razrednega pouka na Pedagoški fakulteti v Ljubljani. Med njenimi cilji je tudi zaključek magistrskega študija, čeprav je že zaposlena na eni od ljubljanskih osnovnih šol. Vedno je rada ustvarjala in verjetno je to vplivalo na njeno izbiro poklica. Rada ima otroke in se zaveda tega, da delo z njimi ponuja veliko ustvarjalno polje.

Ustvarjanje jo je vedno sproščalo in pomirjalo, ji omogočalo odmik od vsakdanjika in dajalo krila njeni domišljiji. V preteklosti je izdelovala razna mila, svečke, lovilce sanj; stene je poslikala z raznimi geometrijskimi motivi ... Njena velika ljubezen pa je cvetje – ne toliko gojeno kot tisto, ki s svojo lepoto človeka nagovori v naravi. Lani spomladi je začela svojo ljubezen »loviti« v izdelke. Na spletnem mestu Pinterest je slučajno opazila razne male umetnine iz epoksidne smole v kombinaciji s posušeni cveticami. Njeno novo zani-

manje so hočeš nočeš doživeli tudi najbližji. Sprehodi v naravi so se namreč krepko podaljšali in postavili na preizkušnjo njihovo potrpežljivost. Maja je začela nabirati cvetove (seveda le tiste, ki niso zaščiteni) in jih nato sušila. Po načelu vaja dela mojstra je začela izdelovati obeske za ključce. Veliko védenja in praktičnih navodil je dobila na spletnih straneh in Youtubu. Delo z epoksidno smolo je namreč kar zahtevno. Sestavljena je iz dveh komponent (smole in trdilca) in pri mešanju mora biti njuno razmerje točno določeno, sicer se izdelek ne strdi ali pa poka. Pomembno vlogo igrajo tudi temperatura okolja, čas sušenja, pravilno mešanje ...

Obeskom za ključce so sledili še mnogi uporabni izdelki in Maja je z vse večjim zanimanjem začela eksperimentirati še s pigmenti, z alkoholnimi kapljicami ... Nastajale so abstraktne umetnine, vendar je bilo cvetje še vedno na prvem mestu.

Maja uživa pri ustvarjanju.

»Roža cveti, diši in oveni, jaz sem jo pa želela ohraniti večno. Z nabitranjem rastlin sem se začela učiti tudi imena. Pri tem sem si pomagala z mobilno aplikacijo PlantNet,« navdušeno razlaga Maja in pojasni, da se je poglobila tudi v sporočilno noto cvetov. Tako je ugotovila, da je praprot, ki raste v težkih pogojih, praviloma ljuba močnim osebam s težkimi življenjskimi preizkušnjami; rdeča repatica simbolizira optimizem, srečo, veselje, prijateljstvo ... Med Majinimi prijatelji in najbližji-

mi so pozornost in občudovanje vzbujali prav vsi izdelki. Lepo ji je, ko jih razveseli z darilom, ki ga je izdelala sama. Njihovi odzivi ji dajejo nov ustvarjalni polet, zamisli pa ji ne manjka. Rada bi ustvarjala še v kombinacijah z drugimi materiali, na primer z lesom – kakšno mizico, domine, identifikacijske obeske za ovratnico za živali ...

Lepota narave v Majinih umetninah.

Trudila se bo svoje tehnike in znanje čim bolj izpopolniti. Takrat bo verjetno dovolj suverena, da bo razmišljala tudi o registraciji dejavnosti in prodaji svojih umetnin. Zagotovo bi marsikdo imel rad košček narave ob sebi v vsakem trenutku; še zlasti, če mu določena rastlina prinaša globlje sporočilo.

Besedilo: Ester Fidel; fotografiji: osebni arhiv Maje Gojić.

ZANIMIVOSTI

Zgodovino šolstva v Planini je pisala tudi učiteljica Matilda Dolenc

V Postojni rojena Matilda Dolenc je močno zaznamovala šolstvo v Planini. V 45 letih svojega učiteljevanja je poučevala več generacij Planincev – njeni najstarejši še živeči učenki sta zdaj stari 97 let, najmlajši pa 66 let.

Matilda Dolenc je poučevala od leta 1918 do 1963, z učiteljem Danilom Pečenkom tudi med vojno, kolikor so razmere dopuščale. Po vojni je poučevala četrti razred dopoldne in prvi razred popoldne, do leta 1954 tudi učence, ki niso odšli v nižjo gimnazijo. Bila je ravnateljica takratne samostojne osnovne šole v Planini; vodila jo je tudi po njeni združitvi z Vzgojnim zavodom Planina. Kasneje je planinska osnovna šola postala podružnica postojnske osnovne šole.

Šola je vedno sodelovala na predstavah in drugih svečanostih v vasi. Dolencova je vsako leto naučila učence mladinsko igro, da so jo uprizorili v dvorani kulturnega doma. Ljubila je gledališče. Ob prostih sredah si je ogledala marsikatero predstavo v Ljubljani. Zanimanje za gledališče je spodbujala tudi v Planini in večkrat organizirala ogled predstev v Postojni. Posebni avtobus je bil vedno polno zaseden.

Matilda Dolenc je bila aktivna vsestransko. Pobirala je članarino in pri-

Matilda Dolenc med svojimi učenci. To je bil zadnji razred, ki ga je poučevala. Fotografija je nastala, ko so bili otroci prvošolčki.

spevke za Rdeči križ ter bila poverjenik Prešernove družbe. Z zasajenim cvetjem je zgledno uredila spomenik Miroslavu Vilharju in spomenik padlim borcem. Vsi njeni učenci se je radi spominjajo. Vedno se je vsakega razveselila in ga že na daleč pozdravljala. Večkrat je rekla: »Poglej, kakšen dober mehanik, mizar, električar ... je postal, jaz pa sem ga trpinčila z glagoli, skloni in vejicami.«

Ko je umrla, je bila stara šestinosemdeset let. Od nje smo se poslovili marca 1984 v dvorani Kulturnega doma Planina s poslovnim govorom profesorice Saše Deržaj.

Pokopana je v Postojni.

Besedilo: Ivanka Kovač; fotografija: arhiv Jožeta Blažona.

Priznanje občine Ajdoščina za SGLŠ Postojna

Občina Ajdoščina je 5. maja ob svojem občinskem prazniku podelila priznanje Zlati znak Srednji gozdarski in lesarski šoli Postojna v zahvalo za nesebično pomoč v zdravstveni krizi in za zgled plemenitega poslanstva. V lanskem novembru je namreč 16 dijakinj in dijakov zdravstvene nege pod mentorstvom Dragana Babudra pomagalo v tamkajšnjem domu ostarelih občanov. Županovo jubilejno nagrado pa je prejel program Škofijske Karitas Koper *Popoldan na cesti*. V njem že dobrih deset let kot prostovoljci sodelujejo dijakinje in dijaki SGLŠ Postojna.

Verjetno se vsak mlad človek odloči za zdravstveni poklic najprej zato, da bi s svojim znanjem pomagal ljudem. V osebnih zdravstvenih stiskah se vsakemu pacientu najbolj približa zdravstveno osebje, ki svoj poklic opravlja z veliko mero predanosti, kot svoje poslanstvo. Prepričani smo lahko, da se bo 16 dijakinj in dijakov zdravstvene nege na svoji bodoči poklicni poti zapisalo v srca mnogih pacientov. Odzvali so se klicu po pomoči, ko je v Domu starejših občanov Ajdoščina med epidemijo primanjkovalo kadra. V času najtežje zdravstvene krize so ob zgledu **mentorja Dragana Babudra** pokazali svoj pogum,

SGLŠ Postojna je v zahvalo za nesebično pomoč v zdravstveni krizi prejela priznanje Zlati znak občine Ajdoščina.

srčnost in humanost in v štirih tednih opravili dobrih 2400 ur osnovnega poslanstva medicinskih sester: pomagali so sočloveku v težkih preizkušnjah. Še deset njihovih sošolk pa je v istem obdobju pomagalo v drugih zdravstvenih ustanovah primorskih občin. Te izkušnje so jih nedvomno zaznamovale za vse življenje – kot ljudi in bodoče zdravstvene delavce.

V ajdovski občini so s priznanjem pokazali, da tudi v zdajšnjih, že nekoliko bolj umirjenih epidemioloških razmerah niso pozabili na to pomoč. V ospredje so postavili še en humanitarni program. Županovo jubilejno nagrado so podelili Škofijski Karitas Koper za 20-letno predano delo na področju izboljšanja kakovosti življenja in širjenja pomena prostovoljstva v okviru projekta *Popol-*

dan na cesti. V tem projektu že dobrih deset let sodelujejo tudi dijakinje in dijaki SGLŠ Postojna v različnih krajih, med drugimi tudi v Postojni, Pivki, Ilirski Bistrici in Ajdoščini.

»Ponosna sem na naše dijakinje in dijake, učitelje, ki zmorejo z vso odgovornostjo stopiti iz cone udobja, se soočiti s strahovi in z neznanim, da brez pomislekov in dodatnih spodbud s svojim strokovnim znanjem in sočutnim srcem opravijo zahtevno in humano delo. Na njih bi bili ponosni tudi Florence Nightingale in Angela Boškin.« je ob priznanjih poudarila **ravnateljica SGLŠ Postojna Cvetka Kernel**.

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: Občina Ajdoščina.

Posvoji kvačkano – Pomagaj brezdomni

Društvo za zaščito živali Postojna je organiziralo prijazno, humano in uspešno akcijo *Posvoji kvačkano – Pomagaj brezdomni*. Namenjena je bila zbiranju donacij za oskrbo živali v varstvu društva in plačilu različnih veterinarskih stroškov ter nakupu hrane za kolonije veterinarsko urejenih prostoživečih mačk. V akciji so tako naklonjeni donatorji za »posvojitveni« znesek prejeli kvačkane ali sešite muce, ki so jih ustvarile mnoge pridne roke avtoric.

Idejo za akcijo je dala **predsednica društva Silva Bajc**. Na Facebook strani Društva za zaščito živali Postojna je povabila k sodelovanju najprej donatorke pletiva in kasneje še kvačkarice, da so izdelale številne raznolike ljubke kvačkane muce. Pletivo je na naslov društva

Vsaka izdelana muca je unikatna in posebna, vse pa so bile narejene z dobrim namenom.

prihajalo iz različnih slovenskih krajev; prav tako so nanj prihajale tudi že izdelane čudovite, simpatične, zvedave, zaspane, nagajive kvačkane mačke. Akcija je naletela na izjemen odziv, saj so bile vse »posvojene« že v nekaj urah po objavi na Facebook strani društva in odposlane na

različne konce Slovenije – od Prekmurja in Koroške do Obale in Goriške.

Društvo se iskreno zahvaljuje vsem, ki so sodelovali v tej akciji – tako vsem donatorjem pletiva, »posvojiteljem« kvačkanih mačk kot seveda tistim, ki so svoje unikatne izdelke ustvarile. Med številnimi iz različnih krajev po Sloveniji so bile tudi Mojca iz Postojne, Lili s Prestranka, Renata iz Pivke ter članice skupine Kvačkane nitke Večgeneracijskega centra iz Pivke; slednjo vodi Jožica Knafelc.

Akcija je bila sprejeta z velikim odobravanjem in navdušenjem. Ker se je izkazalo, da bi kvačkanke »posvojilo« še veliko več ljudi, kot jih je bilo na voljo za »posvojitve«, bodo akcijo ponovili v prihodnosti. Vzajemno sodelovanje in donatorstvo je tako obrodilo dobre sadove, zato je take akcije vredno ohranjati.

Besedilo: Polona Škodič; fotografija: Silva Bajc.

Drobnovratnik v prizadevanju za ohranjanje narave

Društvo Drobnovratnik Postojna si s številnimi aktivnostmi že osemnajst let prizadeva za ohranjanje naravne in kulturne dediščine, predvsem za širjenje znanja in dvig naravovarstvene zavesti. Aktivno se je vključilo tudi v kampanjo zbiranja podpisov za razpis referendumov Za pitno vodo! proti novemu zakonu o vodah.

Društvene dejavnosti so zaradi epidemije sicer precej okrnjene, nekatere načrtovane pa so pri izvedbi prilagodili razmeram – na primer spletno predavanje dr. Mateja Blatnika o delu Inštituta za raziskovanje krasa Postojna pri iskanju rezervnega vodnega vira za občini Postojna in Pivka. Člani društva so sodelovali tudi v letošnjih čistilnih akcijah. Nekaj jih je odšlo na Planinsko polje, kjer so združili moči z domačini in društvom Škratovka. Kot je povedala **predsednica društva Špela Koblar Habič**, so jih usmerili na jugovzhodni del polja. Tam je lokalni kmet nasul pogosto zalito in blatno pot z zemljo, v kateri so pomešane odpadne mreže za zavijanje sena v bale.

Nekaj so jih sicer odstranili ročno, a bi jih morali odkopati strojno, saj plastika v nobeni obliki ne sodi na kmetijska zemljišča. »Res žalostno in nerazumljivo je, kako se do okolja in rodovitne zemlje vedejo nekateri kmetje, ki potem prodajajo hrano iz 'čudovite narave'!« izpostavi Koblar Habičeva.

Drobnovratnik se je aktivno vključil tudi v kampanjo zbiranja podpisov za razpis referendumov **Za pitno vodo!** proti zakonu o vodah. Že sprejeti zakon namreč dovoljuje gradnjo cele vrste objektov – od kolesarskih poti (kar ni tako problematično) do bencinskih črpalk, nakupovalnih centrov, hotelov in vseh drugih jav-

Društvo Drobnovratnik nas že osemnajst let ozavešča o pomenu našega naravnega bogastva.

nih objektov neposredno na bregovih rek, jezer in morja. Dovoljuje tudi vse enostavne objekte, od počitniških hišic do bungalovov in podobnih manjših turističnih objektov, s čimer bodo graditelji uničevali naravno okolje in zapirali prost dostop do vode.

Del letošnjih aktivnosti društva se bo odvijal tudi na temo prizadevanj za omilitve posledic podnebnih sprememb. V sodelovanju s strokovnjaki

želijo prikazati, kako lahko vsakdo v svojem domačem okolju prispeva k omilitvam posledic segrevanja. Eno od področij so **drevesa** v mestih in o njihovi negi v Postojni bo 25. maja predaval strokovnjak **Matjaž Mastnak**. Predavanje in terenski ogled sta namenjena tistim, ki o tem odločajo oziroma to izvajajo – predvsem predstavnikom Občine Postojna.

Besedilo: Polona Škodič; fotografija: Špela Koblar Habič.

TURIZEM

Posestvo Grad Prestranek se prebuja

Na posestvu Grad Prestranek so s sproščanjem epidemioloških ukrepov obudili ponudbo jahanja, s prihodom poletja bodo znova odprli gostinski del. Napovedujejo tekmi v islandskem jahanju in eventingu. Ob teh dejavnostih se ukvarjajo tudi z ekološkim kmetovanjem.

Na posestvu Grad Prestranek se pase približno 400 glav živine. Z ekološkim načinom kmetovanja so začeli pred desetimi leti. Danes ponujajo ekološko seno mleko, vzrejajo tudi govedo pasme angus. Vizijo s škotskim govedom so si zadali že leta 2003, kar dopolnilno povezujejo z gostinstvom. Del kmetijskih izdelkov ponudijo na mizi. "Suho zorimo meso," pravi **Matic Miklič**. Zadnje leto pridelujejo tudi pol hektarja do enega krompirja in "nekaj žit imamo, 75 ton na leto". Med epidemijo se pri kmetijstvu "stvari niso bistveno spremenile. Zgodilo se je, da kdaj dobava materiala ni ravno onemogočena, a

zamuja." Nabavne cene so se zvišale, odkupne pa ostale enake.

Otroci so po dolgem času spet na konju. "Šolo jahanja smo začeli dober mesec nazaj, v skupinah po tri do štiri." Najmlajši jahajo med tednom, vsa mesta so zapolnili. Ob koncih tedna organizirajo tudi turistična jahanja, poleti pa ponudijo jahalne taborne. V glavni turistični sezoni bo lahko zaživela tudi postrežba na terasi gostilne. Ta je zaprta od lanskega marca.

Čeprav je epidemija turistično-gostinski sektor močno prizadela, z načrtovanimi projekti nakazujejo, da ne bodo vrgli puške v koruzo. Pre-

Utrinek tekme z islandskimi konji na Gradu Prestranek.

pričani so, da z virusom še nismo opravili, in računajo na povečanje zanimanja za aktivnosti v naravi in z živalmi. Napovedujejo, da bo letos "tretja tekma v islandskem jahanju"; ta poteka na namenski ovalni stezi. Izvedli jo bodo v drugi polovici avgusta, natančneje v soboto, 21. avgusta. "Septembra bo še tekma v eventingu, po domače povedano v triatlonu." Posebnost te discipline je "v preskakovanju ovir na prostem,

po pašnikih. Preskakuje se potok in podobno." Tudi ta dogodek bo že tretjič zapored.

Če bi si njihove izdelke želeli naročiti, lahko vzpostavite z njimi stik po elektronski pošti, Facebooku ali jih pokličete. Informacije so na voljo na njihovi spletni strani.

Besedilo: Jaka Zalar; fotografija: arhiv Gradu Prestranek.

Trideset let podjetja MFM Intarzija

Večino podjetij v Sloveniji predstavljajo družinska z manj kot 50 zaposlenimi (po statističnih podatkih jih je kar dobrih 80 odstotkov). Ta vitalno prispevajo k slovenskemu gospodarstvu in so večinoma zaživel v osemdesetih oziroma devetdesetih letih prejšnjega stoletja. V čas osamosvajanja Slovenije sodi tudi začetek zgodbe danes uspešnega družinskega podjetja MFM Intarzija s Prestranku. Njihov razvoj dokazuje, da zmorejo in znajo. Vse od začetka, ko so le slaba dva meseca pred desetdnevno vojno v majhni garaži v Matenji vasi odprli trgovino, se ukvarjajo s prodajo gradbenega in drugega materiala.

Začetki v majhni garaži

»Z ženo Pavlo sva leta 1991 želela odpreti diskont s prehrano, a se je obrnilo drugače,« se spominja **ustanovitelj podjetja Franc Malneršič**. »Že januarja tega leta sva v neposredni sosesčini našega doma v Matenji vasi kupila nekdanje Homanovo posestvo. Poleg hiše, šupe in vrta je k posestvu sodil tudi mlin. Po treh letih službovanja v ljubljanskem Slovenijalesu (kot komercialist sem bil zadolžen za prodajo lesnoobdelovalnih strojev na jugoslovanskem trgu), sklenjenega s sporazumno odpovedjo, sva s starejšim sinom Miranom 1. maja 1991 odprla trgovino z gradbenim materialom.« Čas res ni bil ugoden, saj je prodaja zaradi takratnih razmer v Jugoslaviji začela naraščati šele po dveh letih. Kot v prenekaterem družinskem podjetju sta se na začetku tudi Franc in Miran soočila z dejstvom, da je treba v težjih časih za bistveno manj zaslužka delati veliko več. Njuna vztrajnost je obrodila sadove. Promet je začel počasi rasti in v podjetju so s prodajo kopalniške keramike ter opreme in orodij za vodovodne in centralne napeljave začeli širiti svojo ponudbo.

O imenu podjetja Franc Malneršič pove, da sta v kratici poleg njihovega priimka »skriti« še njegovo in

Miranovo ime, Intarzija pa ohranja spomin na pokojno ženo Pavlo, saj se je ob svojem delu (kot pred desetletji še mnoge »javork«) v prostem času ukvarjala z izdelovanjem intarzij iz različnih vrst furnirja.

Kapitalske povezave

Z namenom skupnega nastopanja na tržišču se je MFM Intarzija leta 1994 kapitalsko povezala še s petimi zasebnimi podjetji in ustanovili so Mrežo Trading, d. o. o. Tej se je v naslednjih letih pridružilo še osem novih družabnikov, vsi skupaj pa so leta 2001 postali večinski lastniki podjetja Center Ljubljana, d. d. Še v istem letu so obe podjetji združili v eno in ga poimenovali Topdom, d. d. Skupina Topdom se danes ukvarja z veleprodajo in maloprodajo kakovostnih izdelkov za gradnjo, obnovo in dom.

Leta 1997 so Malneršiči v Matenji vasi v celoti obnovili poslovno stavbo, obnovo pa aprila 1998 »kronali« s slovesnim odprtjem. Tega so se poleg poslovnih partnerjev in mnogih drugih gostov udeležili tudi Žnidaršičevi in Homanovi, nekdanji lastniki stavbe. V podjetju so medtem zaposlili nove člane, tudi lastnikovega mlajšega sina Ernesta, kasneje še hčerko Andrejo.

Na enem mestu vse za obnovo in gradnjo doma

Z leti so vedno bolj širili prodajni program, saj so želeli kupcem zagotoviti čimbolj zaokroženo po-

nudbo. Zato se je večal tudi promet in pravzaprav so že pred obnovo prostorov v Matenji vasi začeli razmišljati o novi lokaciji, kamor bi preselili svojo dejavnost. »Našli« so jo na Prestranku, nedaleč stran od silosa, v katerem ima skladišče Zavod RS za blagovne rezerve. Na približno hektar velikem zemljišču so načrtovali postavitev dveh hal, v njih pa so začeli poslovati aprila 2006. V novem centru so poleg poslovnih prostorov, skladišč in pisarn odprli tudi Cegu bar. Ponudbo so takrat še razširili in zdaj kupcem na enem mestu ponujajo praktično vse za obnovo in gradnjo doma: gradbeni material, keramiko in kopalniško opremo, stavbno pohištvo, barve in lake, vse za elektro, vodovodne in ogrevalne sisteme, les in lesne izdelke, pa tudi vrtni program, avtokozmetiko in gospodinjski plin.

Nekaj let po preselitvi so začeli razmišljati tudi o namestitvi solarnih panelov. Solarna elektrarna bi namreč zagotavljala dodatna sredstva za premostitev krize, v katero je v tistem obdobju zapadlo gradbeništvo. Ob zagonu leta 2012 je bila njihova solarna elektrarna ena največjih v občini Postojna, z močjo 150 kW na površini 1100 m² pa je lahko oskrbovala 25 gospodinjstev.

Lastništvo in vodenje v roke mlajšega rodu

Že pred preselitvijo na Prestranek (konec leta 2000) se je »oče« podjetja Franc Malneršič upokojil. Ker

se je zavedal, da je za dolgoročno uspešno poslovanje pomemben pravočasen prenos odgovornosti na mlajši rod, je lastništvo in vodenje podjetja prepustil vsem trem otrokom. **Miran** je postal direktor, **Andreja** (zadolžena tudi za vodenje financ) in **Ernest** pa sta postala prokurista.

V treh desetletjih se je MFM Intarzija (danes zaposluje šestnajst delavcev) razvila v enega večjih trgovcev s tovrstno ponudbo v Primorsko-notranjski regiji. Z njo zadovoljuje potrebe tako individualnih kupcev kot obrtnikov in investitorjev objektov. Lastniki prisegajo na dolgoročne cilje – mednje sodi tudi ohranitev podjetja v družinskem krogu – in družbeno odgovornost. Zavedajo se namreč, da družinska podjetja niso odvisna le od gibanja na trgu in trenutnih gospodarskih okoliščin. Ravno toliko ali celo še bolj so pomembni odnosi med družinskimi člani.

Franc Malneršič se z zadovoljstvom ozira na tridesetletno pot, še posebej pa je ponosen, da se v podjetju kali že tretja generacija Malneršičev. To je poročilo, da bo podjetje uspešno »živel« naprej. Vsi trije lastniki pa v en glas dodajajo, da bodo tako kot doslej tudi v bodoče gradili na pozitivnem odnosu med zaposlenimi, odkriti komunikaciji in sproščeni vzdušju v podjetju ter predvsem na pripadnosti zaposlenih.

Besedilo: Alenka Čuk; fotografija: Valter Leban za MFM Intarzija.

Prva od 14 fotolučk za postojnsko porodnišnico

Postojnska Bolnišnica za ženske bolezni in porodništvo je 14. maja prva od 14 slovenskih porodnišnic prejela fotolučko BL70. Služila bo za zdravljenje zlatenice pri novorojenčkih. Donacijo v skupni vrednosti 50 tisoč evrov je pod okriljem društva Slojenčki prispevalo podjetje T2.

Društvo za izboljšanje pogojev rojstva zdravih otrok Slojenčki pod predsedstvom **Nataše Tul Mandić** sicer domuje v postojnski porodnišnici, kjer se vsako leto rodi okoli 1500 otrok iz vse Slovenije. Ginekologinja in porodničarka je poudarila, da zdravljenje s fototerapijo v prvih dneh življenja potrebuje kar 15 odstotkov vseh novorojenčkov. »To pomeni kar 3000 otrok na leto. Pri njih bi lahko bilirubin brez zdravljenja povzročil trajno okvaro možga-

nov ali invalidnost,« je pojasnila. Po besedah vodje neonatalnega oddelka, **pediatrinje Petre Bratina**, v postojnski porodnišnici stalno uporabljajo pet tovrstnih aparatov. »Posebni spektri svetlobe (običajno obsevamo z modro) bilirubin pretvorijo v vodotopno obliko, da se lažje izloči iz telesa,« je razložila pediatrinja.

Najsodobnejša, tehnološko napredna in za uporabo prijazna naprava

Podjetje T2 bo pod okriljem društva Slojenčki darovalo slovenskim porodnišnicam 14 fotolučk. Prvo so predali postojnski porodnišnici.

za fototerapijo nudi varno terapijo s prilagajanjem doze in časa obsevanja. Mamicam omogoča, da obsevanje ustavijo za hranjenje in nego otroka, med samo terapijo pa ga lahko opazujejo s kamero.

Družba T2 bo s predajo naprav ostalim slovenskim porodnišnicam nadaljevala v naslednjih mesecih.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: Valter Leban.

Združenju ZŠAM Postojna pripadla svečana listina Agencije RS za varnost prometa v letu 2019

Javna agencija RS za varnost prometa je tudi letošnjo pomlad podelila najbolj prizadevnim skrbnikom prometne varnosti priznanje »svečana listina AVP«. Med prejemniki tega najvišjega priznanja na področju prometne preventive in prizadevanj za večjo varnost v prometu za leto 2019 je tudi Zveza šoferjev in avtomehanikov (ZŠAM) Postojna.

Med dvajsetimi predlogi, ki so lansko jesen prispeli na Svet agencije, je bil tudi predlog Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu (SVPC) Občine Pivka, da se priznanje podeli ZŠAM Postojna. Svečano listino AVP je postojnsko združenje

prejelo za dolgoletno prizadevno in uspešno delo na področju prometne varnosti.

ZŠAM Postojna je že 25 let dejavno na področju varnosti v prometu v občinah Pivka in Postojna. Tvorno sodeluje pri iskanju rešitev za boljšo

Svečana listina AVP za leto 2019 Združenju šoferjev in avtomehanikov Postojna.

varnost v prometu. Združenje stremi v svojih prizadevanjih k zagotavljanju večje varnosti vseh udeležencev v prometu in za dvig prometne kul-

ture na območju občin Postojna in Pivka, zelo pomembno vlogo pa ima tudi pri vzgoji in preventivi v cestnem prometu. Posebno skrb namenja pešcem, še zlasti otrokom. Na začetku vsakega šolskega leta opazimo člane ZŠAM na prometno najbolj občutljivih točkah, da skrbijo za varno pot otrok v šolo. S predstavniki SVPC in Policije sodelujejo na sprejemu prvošolcev, otroke in starše pa na osnovi svojih opažanj usmerjajo k izboljšanju obnašanja v prometu. Njihova naloga ozaveščanja odraslih pešcev pa je ključna v akciji Pešec.

Ester Fidel

Letošnji ramazan tudi priložnost za krepitev družinskih vezi

Ramazan – tradicionalni muslimanski mesec skupnih molitev in obredov, duhovne krepitev in dobrih del – je tudi letos potekal zelo okrnjeno. Druženje v času postnega meseca med 12. aprilom in 12. majem je bilo zaradi epidemije covid-19 precej omejeno. Tudi člani Islamske skupnosti (IS) Postojna so tako ostajali v krogu svojih družin, njihova skupna molilnica v Rakitniku pa je bolj ali manj samevala. Ravno tako je bilo praznovanje tridnevnega ramazanskega bajrama po zaključku postnega meseca bolj intimno, brez skupnih bajramskih molitev.

Vodja IS Postojna, imam Fahrudin Smajić, letošnje razmere vidi kot priložnost za krepitev družinskih vezi in doživetje duhovne lepote ramazana skupaj z družinskimi člani. V času ramazana se muslimani postijo med

sončnim vzhodom in sončnim zahodom ter se trudijo upoštevati moralna načela, ki jih uči islam. V tem času si še posebej prizadevajo za krepitev vrednot, kot so dobrotelost, darežljivost, skromnost in strpnost.

Čeprav je to za muslimane tradicionalno čas druženja in skupnih molitev in ponekod po sprostitvi ukrepov že organizirajo skupne obrede, so se morali temu letos v Postojni še odpovedati. »Molilnica je premajhna za večje število ljudi, zato smo sprejemali le posamezne vernike in družine,« je pojasnil Smajić. Skupnost sicer združuje 400 družin iz Primorsko-notranjske regije, okoli 200 jih živi na Postojnskem.

Obrede so verniki tako lahko opravljali sami oziroma v krogu družine, imam pa je kljub temu skrbel za redne stike z njimi. Tudi v času ramazana jim je bil na voljo preko telefona, elektronske pošte in video konferenc.

Mateja Jordan.

Preplet papirnatih cvetov in makrameja

V postojnski knjižnici predstavljata od sredine maja do sredine junija svoje izdelke domači ustvarjalci. Katica Čuk je pripravila razstavo ročno izdelanih papirnatih cvetov in raznih aranžmajev – poimenovala jo je *Povej s cvetjem*; Mojca Smajila pa najrazličnejše dekorativne in uporabne izdelke v makrame tehniki prepletanja vrvi z naslovom *Linija Mačiko*. Slikovita razstava je vpogled v ustvarjalnost ljubiteljske dejavnosti, ki ohranja in nadaljuje tradicijo in ljudsko izročilo ročnih del v sodobnem času.

Postojnčanka **Katica Čuk** črpa svoj notranji navdih in ustvarjalnost iz opazovanja narave. Zadnja leta se ljubiteljsko ukvarja predvsem z izdelovanjem papirnatega cvetja. Cvetje je pritegnilo njeno pozornost že v dobi otroštva, ko je kot majhna deklica nabirala cvetlice in jih povezovala v šopke. Občutek za izdelavo cvetja je nadgradila z izobraževanjem v okviru delavnic (tam je spoznala različne tehnike izdelave), pa tudi z obiskovanjem številnih tovrstnih razstav. Papirnato cvetje je pomemben del evropske in slovenske kulturne dediščine.

Mojca Smajila je doma iz Podgrada. Njena velika ljubezen so ročna dela. V najstniških letih jo je mama navadila plesti, sosedja pa šivati na šivalni stroj. Oboje z velikim veseljem počne še danes, zadnje čase pa spoznava še vezenje in kvačkanje. V osemdesetih letih jo je prijatelj iz soseske popeljal v svet **makramejev**. Z leti, ko se je življenje nekoliko umirilo, pravi, pa je našla več časa za svoje prostoročne dejavnosti in začela uresničevati tudi svoje mladostniške sanje. Postala je vzgojiteljica in že deveto leto uživa z otroki v zasebnem varstvu v Postojni. Po dobrih štirih desetletjih se je spet navdušeno vrnila k makramejem.

Razstava v postojnski knjižnici odraža le delček ljubiteljske ustvarjalnosti Katicke Čuk in Mojce Smajla. Ogledate si jo lahko do sredine junija.

V Knjižnici Bena Zupanciča Postojna se je v okviru mednarodnega projekta za otroke **Noč knjige 2021** pod pokroviteljstvom Javne agencije za knjigo RS uspešno zaključilo ustvarjalno tekmovanje **Brati in ne spati**. Letos so ta tradicionalni bralni projekt, ki je potekal v aprilu, postojnski knjižničarji zastavili malo drugače, in sicer kot spodbudno tekmovanje pod sloganom *Preberi in fotografiraj*. Odziv sodelujočih otrok, ki so poslali svoje domiselne fotografije na temo prebranih knjig, zgodb ali pravljic, je bil zelo razveseljav. Prispelo je lepo število izdelkov in vsi so si zaslužili pohvalo in darilo, najboljši pa so prejeli tudi posebno nagrado (Blažka, Polona, Trina, Živa, Miha ter skupinsko: Tisa, Tibor, Lenart, Arne in Vito). Zanimivo je, da so otroci spontano izbrali knjige oziroma zgodbe predvsem iz klasične slovenske in tuje literature (med drugimi Bratovščino Sinjega galeba, Piko Nogavičko, Alico v čudežni deželi, Harryja Potterja ...). Na spletni strani knjižnice so vse izbrane in nagrajene fotografije tudi objavljene.

Besedilo: Polona Škodič; fotografija: Silvo Čuk.

Na prvo majsko jutro je spet zadonela budnica

Kljub omejitvam, ki jih še vedno narekuje epidemija, se je Postojna prebudila v praznično prvomajsko jutro (resda nekoliko kasneje kot prejšnja leta) ob udarnih zvokih koračnic. Iz svojih instrumentov so jih izvabili člani Postojnske godbe 1808.

Potem ko smo jim pred letom dni lahko prisluhnili le preko valov Radia 94, so letos budnico – v zelo okrnjenem obsegu, pa vendar – izvedli v živo. Običajnemu obhodu po mestnih ulicah in vaseh so se sicer morali odpovedati, so pa v Postojni zaigrali v živo na dveh lokacijah. Kot je povedala **predsednica godbe Sara Lumberbar**, so občani lahko prisluhnili godbenikom ob 8. uri na Titovem

Postojnski godbeniki so ob vzdrževanju primerne razdalje zaigrali v živo na Titovem trgu.

trgu, kasneje pa še na Kremenici – pred Domom upokojencev. Oboji, godbeniki in poslušalci, so spoštovali priporočila o primerni medsebojni razdalji.

V nadaljevanju dopoldneva so godbeniki z osebnimi vozili v skupinicah po dva obiskali še Orehek, Hruševje, Dilce, Landol, Bukovje in Studeno. Tam so (tako

kot tudi godbeniki v mnogih drugih slovenskih krajih) posnete koračnice v izvedbi Pihalnega orkestra Litostroj predvajali preko zvočnikov. V teh posebnih razmerah je namreč Zveza slovenskih godb v sodelovanju z Javnim skladom RS za kulturne dejavnosti in ob podpori lokalnih gasilskih društev že drugo leto zapored povabila slovenske godbenike, da se pridružijo skupni

akciji *Prebudimo Slovenijo 2021* in »za prvomajsko budnico skupaj 'popihajo' na ljudska srca«. Veliko poslušalcev je godbenike spremljalo kar z domačih dvorišč, oken ali balkonov. Z veseljem so jim prisluhnili, jim pomahali in zaploskali.

Besedilo: Alenka Čuk; fotografija: arhiv Postojnske godbe 1808.

Notranjski muzej razstavlja zakladno najdbo poznorimskega poljedelskega orodja

Zakladno najdbo je najditelj leta 2017 našel na gozdnatem območju med Predjamo in Bukovjem in jo kmalu zatem daroval muzeju. V postojnskem hramu kulture so jo nameravali predstaviti že decembra lani na *Ta veseli dan kulture*, a je tudi v načrte muzeja posegel virus. Tako so postojnski muzealci letos z njo obeležili tudi svoj praznik, mednarodni muzejski dan. Razstava je na ogled od 18. maja. Njeni avtorici sta muzejska svetnica, arheologinja Alma Bavdek iz Notranjskega muzeja, in dr. Zvezdana Modrijan z Inštituta za arheologijo ZRC SAZU iz Ljubljane.

»Po obliki, teži in materialu povsem običajna, a za preživetje dragocena predmeta sta bila najdena slučajno. Njuna zgodba je dolga več stoletij, in bi se lahko že končala, a je najditelj predmetoma dal novo domovanje v Notranjskem muzeju Postojna,« je povedala **Alma Bavdek**. Zaklad sestavljata masivna železna predmeta – lemež in štiriogeljna kopača. Gre za poljedelski orodji, in prav tovrstna orodja največkrat sestavljajo zaklade, najdene po Evropi in tudi pri nas. To dokazuje, kako pomembna so bila za preživetje tedanjega človeka. »Njihovemu ob-

stoju lahko sledimo do zgodnjega srednjega veka, in ker se po obliki niso bistveno spremenila, je določitev obdobja, v katerem so nastala, za arheologe nedvomno velik izživ,« poudarja arheologinja. Lemež – t. i. lopatasti del rala – se pojavi že ob koncu mlajše železne dobe, uporabljali pa so ga celotno rimsko obdobje (od 1. do 4. stoletja). Redkeje kot lemež se v slovenskem prostoru omenja štiriogeljna kopača. Uporabljali so jo za globoko okopavanje tal, za obdelavo vinogradov in oljčnih nasadov oziroma za čiščenje korenin in razbijanje grud po

Oblikovalec Vasja Cenčič in ekipa muzealcev - Mitja Turk, Peter Križman in Primož Renko - med postavljanjem razstave.

oranju. Kakorkoli »zakladne najdbe nakazujejo nemirne čase. Takšno je bilo vsekakor tudi obdobje postopnega propadanja rimske države v drugi polovici 4. in v začetku 5. stoletja. V ta čas verjetno spada tudi zakop zaklada iz **Bukovja**,« dodaja Bavdkova. To je obdobje, ko je postopoma izginjal rimski način življenja. Čez to območje so proti Italiji prodirala ljudstva z vzhoda, rimsko prebivalstvo se je pred njimi umikalo. Na kraškem območju so zavetje našli tudi v jamah. »Sledove

bivanja iz tega časa so odkrili v jami Konjski hlev pod Predjamskim gradom« in še v nekaterih drugih, preberemo v priložnostni brošuri, ki je izšla ob razstavi. Zato avtorici domnevata, »da ljudje, ki so zakopali naš zaklad, niso prišli od daleč«.

Razstava bo v pritličju muzeja na Kolodvorski cesti odprta do 14. junija.

Besedilo: Alenka Čuk; fotografija: Alma Bavdek, Notranjski muzej.

Razstavi Perkovih del na rob

Razstavo likovnih del akademskega slikarja Lojzeta Perka smo sklenili 12. maja. Skupaj sta jo pripravila Notranjski in Dolenjski muzej, predstavila pa je izbor del iz institucionalnih in zasebnih zbirk. Njen namen je bil javnosti predstaviti mnogovrstno podobo umetnikovega dela, saj se je poleg slikanja v olju ukvarjal tudi z akvarelom, risbo in ilustracijo.

Med Perkovimi ilustracijami stopajo tudi tiste, ki so nastale v času kulturnega molka med II. svetovno vojno, in prav slednjim namenjamo tokrat nekaj več besed. Junija 1943 je namreč izšla dolgo napovedovana ilustrirana izdaja klasičnega Levstikovega *Martina Krpana*; tega je v knjigi v 56 podobah predstavil Lojze Perko. »Impozantno delo« (34,5 x 25 cm), kot je poročalo tedanje časopisje, je že z naslovno podobo (ta predstavlja notranjskega rojaka z mesarico v desnici, jezdi pa mršavo, a žilavo kobilico) in naslovom, tiskanim čez risbo, takoj pritegnilo pozornost bralca oziroma gledalca.

Knjiga je izšla v zbirki Slovenčeva knjižnica; zasnoval jo je Konzorcij dnevnika *Slovenec*. Založniki so želeli tudi s formatom poudariti pomembnost Levstikovega dela za slovensko slovstvo in narodovo kulturo. Knjiga je izšla v bibliofilski izdaji v 1100 označenih izvodih. V časniku *Slovenski dom* preberemo, da jih je v tiskarni še sveže podpisoval umetnik sam. **En izvod tega dela – knjigo, označeno s številko 729 – hrani v zbirki starih tiskov Notranjski muzej.** Kot zanimivost naj dodam, da je bibliofilski izvod, označen s številko 1, škof Gregorij Rožman ob svojem obisku v Vatikanu podaril takratnemu papežu Piju XII.

Lojze Perko je z ilustracijami »dokazal vso svojo risarsko umetnost«. *Martina Krpana* je predstavil realistično, kot ga opisuje Levstik, in le toliko karikirano, kolikor so groteskni tudi Levstikovi liki. Ko se je umetnik še pred izidom knjige za prispevek v *Slovencu* pogovarjal s piscem predgovora k bibliofilski izdaji – s pesnikom, prozaistom, knji-

ževnim zgodovinarjem, kritikom in prevajalcem ter z urednikom kulturne rubrike pri *Slovencu* – dr. Tinotom Debeljakom, je na vprašanje, kako je on našel svojega Krpana, med drugim odgovoril: »Neštetokrat sem se vračal domov v rojstno vas tam pod Javornikom za Križno goro in srečeval ogromne postave svojih ljudi, ki so poganjali živino pred težko naloženim vozom ... Med takimi ljudmi sem si ustvaril svoj lik Krpana. Tako ljubim ta raskava lica, ki so omočena z znojem trpljenja, toda na njih dnu je kos zlata, v njih dušah je dobrota in molitev. Tak hoče biti moj Martin Krpan – notranjski tip iz življenja: silen, močan, ogromen, a dober in preprost; in mislim, da sem takega tudi podal, ki ni idealiziran, pa tudi ne karikatura.«

Besedilo: Alenka Čuk; fotografija: zbirka Notranjskega muzeja Postojna.

Razstava kolažev Jasmine Čelan

V prostorih Postojnske enote Zavarovalnice Triglav je do konca junija na ogled dvajset del Jasmine Čelan. V razstavljenih delih so ujeti posamezni idejni navdih v časovnem razmaku zadnjih desetih let.

V tem obdobju je Jasmina izpopolnila samosvojo tehniko večplastnih barvnih nanosov v kombinaciji z ostanki grafičnih listov. Te po potrebi še dodatno obdelava z različnimi likovnimi tehnikami in premazi. Izložbene stvaritve lahko v trendovskem smislu opredelimo kot neke vrste likovno reciklažo.

Jasmino kot likovno pedagoginjo cenijo vsi, ki so se kdaj koli udeležili njenih ustvarjalnih delavnic. Na njih inovativno predaja svoje široko likovno znanje. Neutrudna raziskovalka novih likovnih

Jasmina je za razstavo Kolaži izbrala tudi avtoportret z masko.

tehnik je še pronicljiva iskalka fotografskih motivov in znova in znova tudi novih, samosvojih izzivov. Njeno dolgoletno delo filmske montažerke v hiši RTV Slovenija morda nekoliko spo-

minja tudi na postopek kolaža. Ta ji z dodatno obdelavo ponuja neizmerno široke možnosti, in se ga vedno bolj poslužuje. Veselje, ki se v ustvarjalnem procesu poraja ob nastanku slehernega dela, je jasno vidno na vsakem »kvadru«.

Aktualna razstava, preprosto poimenovana Kolaži, je Jasminina deveta samostojna predstavitev. Večji del razstave tvori serija novejših kolažev z motiviko o zemlji; ta je delno prikazana kot pokrajina. Občasno uzremo razširjeni pogled na nebo, sonce in luno – večna spremljevalca, ki ju zaradi utirjene vsakdanjosti opazimo vse bolj poredko. Osnovni seriji so dodana nekatera dela, sestavljena iz različnih nalepk starejšega datuma in s figuralno tematiko. Med njimi sta tudi avtoportreta z masko.

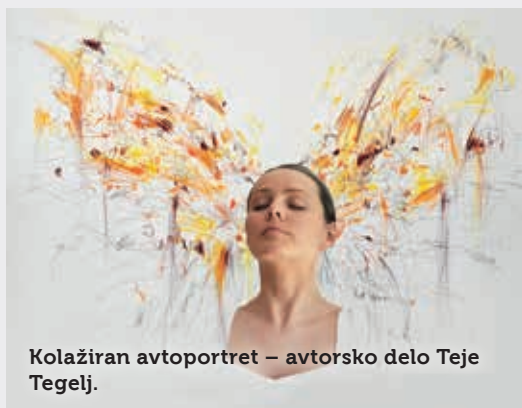
Besedilo: Marino Samsa; fotografija: osebni arhiv Jasmine Čelan.

Umetnica Teja Tegelj je prejela visoko nagrado

Vse bolj znana in priznana slikarka Teja Tegelj iz Planine je to pomlad postala prejemnica ugledne nagrade Golden Osten Award. Osvojila jo je na *Osten Biennial of Drawing Skopje*. Na njem je marca z 819 deli sodelovalo 260 umetnikov iz 44 držav.

Mednarodno žirijo je prepričala njena risba z naslovom **Zahvala prednikom**, in postala je del zbirke Muzeja risbe. (Osten je prepoznavna blagovna znamka na področju umetnosti že od leta 1945, bienale risbe pa je organiziran od leta 2009. Takrat je Grand Prix za življenjske dosežke prejel eden največjih slovenskih umetnikov Jože Ciuha.)

Kljub temu da sodi Teja v mlajšo likovno generacijo, ima za seboj izjemno bogato ustvarjal-

Kolažiran avtoportret – avtorsko delo Teje Tegelj.

no pot. Magistrica znanosti in profesorica likovne umetnosti ter hkrati umetnica predstavlja svoja snovanja z različnimi mediji na mnogih ravneh izražanja. Polna je novih idej in v snovanjih povezuje naravo, znanost in umetnost; ženejo jo odkrivanja, raziskovanje in eksperimentiranje. V zadnjem času je v svoji ustvarjalnosti precej pozornosti posvetila telesnosti in čutnim zaznavam, kar se je

neposredno odrazilo v njenem zadnjem ciklu *Iz telesa*. Gre za risbe na velikih formatih. Na njih skuša z ekspresivno kontemplativno gesto zaobjeti in izraziti posamezne aspekte utelešenega uma, ki je razumljen kot neločljiva povezava med njim, telesom in okoljem.

Svoji dosedanji zbirki priznanj in nagrad je tako pridala še eno pomembno, mednarodno nagrado in ob tem povedala: »Nagrada mi je v zadovoljstvo in pomeni potrditev mojega dela. Pomembno se mi zdi, da se v digitalni dobi s tovrstnimi dogodki ohranja pomen medija risbe, torej tistega medija, ki omogoča najbolj neposreden likovni izraz. Risba namreč sega v polje nezavednega in kot taka lahko ponuja nadvse zanimive vpoglede tako v osebno kot kolektivno nezavedno.«

Besedilo: Polona Škodič; fotografija: osebni arhiv Teje Tegelj.

Novi plesni uspehi Lovra Zajca

Lovro Zajc je že kot otrok izkazoval svoj plesni talent, odličja na tekmovanjih ga iz leta v leto bolj potrjujejo. 11-letni Postojčanec je na državnem tekmovanju mladih ustvarjalcev *Opus* že drugo leto osvojil zlato priznanje. S svojo plesno miniaturo *To sem jaz* je izrazil sebe in svojo srečo, ker lahko pleše.

Lovro je ples treniral ves čas epidemije, približno štirikrat tedensko preko Zooma. V januarju se je na kvalifikacijah z željo po zmagi uvrstil na državno prvenstvo v sodobnem plesu. To je sredi aprila potekalo v Ljubljani. Postojnski plesalec je ponovno blestel v svoji kategoriji XS (letnik 2008 in

2009) in pod mentorstvom Gašperja Kunščka iz Plesne šole Urbana Scena osvojil zlato priznanje.

Letošnja razpisana tema *Plešem, ker ...* je plesalcem vseh starosti omogočila široko paleto plesnega izraza. Lovro je poskušal s plesom pokazati, kdo je in kdo je lahko. "Plešem, ker mi ples predstavlja prostor lepote, svobode in ustvarjalnosti. Je način izražanja neubesedljivega, je učenje in igra hkrati, je borba, zabava in moj način življenja," je ob tej priložnosti povedal Lovro.

Nemirni ustvarjalni duh ga je pognal še v druge vode, saj že nekaj časa sodeluje tudi pri sinhronizaciji risank. Svoj glas je posodil že mnogim »risančkom« in jih tako spoprijateljil z malimi gledalci.

Lovro Zajc si je z miniaturo *To sem jaz* priplezal zlato priznanje na državnem tekmovanju v sodobnem plesu.

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: Anka Simončič.

Olimpijska bakla tudi v Postojni

Olimpijska bakla, ki potuje po slovenskih občinah, se je 19. maja ustavila tudi v Postojni. Njeno pot po naši občini je organizirala Športna zveza Postojna.

Baklo sta na meji med pivško in postojnsko občino prevzela predsednik Športne zveze Postojna **Marjan Nagode** in njen tajnik **Tomo Tiringer**. Sprejem olimpijske bakle je bil najprej pred Postojnsko jamo; tam se je njenim nosilcem pridružil **Marjan Batagelj**, predsednik upravnega odbora družbe Postojnska jama. **Rajmond Debevec**, eden najuspešnejših slovenskih olimpijcev, je baklo popeljal skozi Postojnsko jamo v spremstvu še dveh postojnskih olimpijcev – **Rudija Valenciča** in **Boruta Bilača**. Olimpijski ogenj je prvič v 125-letni zgodovini olimpijskih iger razsvetlil tudi podzemlje.

Na spominski fotografiji pred Postojnsko jamo so (od leve proti desni): Marjan Nagode, Rudi Valencič, Marjan Batagelj, Tomo Tiringer, Rajmond Debevec in Borut Bilač.

Bakla je iz Postojnske jame potovala do Titovega trga. Na poti do občinske stavbe jo je nosila tudi slovenska olimpijka – **Urška Žolnir**. Nato jo je župan **Igor Marentič** v družbi strokovne sodelavke **Martine Ivanović** in ostalega spremstva ponesel do Osnovne šole Miroslava Vilharja, ravnateljica **Mateja Modrijan** pa jo je v spremstvu učencev in učiteljev ponesla v Športni park

Postojna. Tam so si jo v teku izmenjali člani športnih društev Občine Postojna. V prihodnji številki Postojnskega prepaha se bomo z zanimivima fotografskima utrinkoma še enkrat spomnili postankov olimpijske bakle v Postojni.

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: Postojnska jama, d. d.

Rajmond Debevec na obisku pri svojem prvem trenerju

V začetku maja je svojega prvega trenerja Edvarda Progarja na domu v Postojni obiskal eden najboljših slovenskih športnikov vseh časov – strelca **Rajmond Debevec**. Ob tej priložnosti sta obudila spomine na čas pred 50 leti, ko se je takrat 8-letni deček vpisal v postojnsko strelsko društvo. Skupaj sta prelistala klubski strelski dnevnik – evidenco strelskih treningov SD Center Postojna. Hrani jo njegov nekdanji trener.

Leta 1963 rojeni strelca se je namreč v postojnsko društvo vpisal leta 1971 in ostal njegov član do leta 1978. Zaradi selitve družine v

Ljubljano je še kot kadet prestopil v SD Olimpija Ljubljana in je njen član še danes. Že v rojstni Postojni se je izkazal za talentiranega strelca, saj je bil leta 1977 pionirski prvak Slovenije in je (s 14 leti) zelo uspešno nastopal tudi v članski konkurenci.

Sedaj živi v družino v Ljubljani. Preveč bi bilo naštevati vse Rajmondove uspehe, zato naj zapišemo le najvidnejše: olimpijski prvak leta 2000 v Sydneyu, bronasti medalji na OI v Peking (2008) in Londonu (2012), prvi mesti na svetovnih prvenstvih v Lahtiju (2002) in Južni Koreji (2018), šestkratni evropski prvak, svetovni rekorder z MK puško, trikratni svetovni vojaški prvak, 27 zmag na tekmah za svetovni pokal ...

Besedilo: Brane Fatur; fotografija: osebni arhiv Edvarda Progarja.

Rajmond Debevcu in Edvardu Progarju se je pridružila tudi Andreja Vlah, selektorica slovenske strelske reprezentance.

KOŠARKA

Košarkarji **KD POSTOJNA** so po dveh tesnih porazih proti Iliriji (73 : 72) in LTH Castings iz Škofje Loke (70 : 74) ter zmagi na derbiju proti Sežani (67 : 82) zaključili redni del sezone na 4. mestu in si tako v četrtfinalu priborili prednost domačega igrišča proti ekipi Ljubljane.

Za napredovanje so Postojnčani potrebovali dve zmagi in ju dosegli na dveh napetih tekmah. Najprej so na domačem igrišču zmagali z 72 : 68, nato še v Ljubljani z 72 : 78. Uvrstili so se v polfinale. Pomerili so se s prvouvrščeno ekipo po rednem delu – Troti iz Novega mesta. Ekipi sta se enkrat v letošnji sezoni že pomerili v Postojni in slavili so Troti s kar z 39 točkami razlike. Postojnski košarkarji pa so od takrat formo vidno dvignili. To so z zmago dokazali tudi na prvi polfinalni tekmi. Trote so namreč premagali s 67 : 65.

Druga tekma bo v Postojni 26. maja ob 18. uri, morebitna tretja pa 29. maja v Novem mestu. Zmagovalec serije bo napredoval v finale in se tam pomeril z zmagovalcem v boju med ekipama Nutrisport Ilirija in LTH Castings. V 1. skl vodi samo eno mesto.

Opozoriti želimo še na eno lepo novico: ob rahljanju vladnih ukrepov se nadaljujejo vsa tekmovanja za mlajše starostne kategorije pod okriljem KZS.

Boštjan Blaško

Žiga Požar je osvojil tri odličja in je najboljši mladi kegljač v Sloveniji.

KEGLJANJE

Konec aprila in v začetku maja so se sprostile omejitve tudi za nekatera kegljaška posamična prvenstvena tekmovanja. Na teh prvenstvih – od kadetskih (do 18 let) in mladinskih (do 23 let) do članskih posamično in v kombinaciji – so imeli veliko uspeha prav mladinci KK Proteus Postojna.

Blestel je trenutno najboljši postojnski kegljač **Žiga Požar**, saj se je okitil kar s tremi odličji. Dvakrat je (na kegljiščih v Kranju in Kamniku) postal državni prvak – posamično in ekipno, v kombinaciji pa je osvojil srebrno odličje, kar pomeni, da je stalni državni reprezentant trenutno najboljši mladi kegljač v Sloveniji. Na DP U-23 za posameznike je Žiga slavil pred Pivčanom Denisom Pašičem (Necj Požun je osvojil 11. mesto, Anže Cej pa 12.). V kombinaciji je slavil Pašič, Žiga je bil drugi, Necj Požun šesti, Anže Cej pa deseti. Ekipno so slavili Postojnčani v postavi: **Žiga Požar, Anže Cej, Matevž Vilhar in Necj Požun**. Na DP so nastopila tudi dekleta Proteusa U-23, vendar ne tako uspešno. Med posameznicami je bila **Eva Petrovič** enajsta, **Amanda Zalar** pa štirinajsta. V kombinaciji je Eva Petrovič osvojila 10. mesto, Amanda Zalar 13., **Maruška Ogrizek** pa 14. Imenovane kegljavke so kot ekipa osvojile še nehvaležno 4. mesto. Postojnski kadeti na DP U-18 niso posegli po vidnih uvrstitvah: med posamezniki je bil Anže Cej enajsti in Matevž Vilhar trinajsti; v kombinaciji je Cej osvojil 12. mesto, Vilhar pa 13.

Za izreden uspeh postojnskih mladincev ima veliko zaslug tudi njihov trener (sam tekmovalec in klubski trener) **Denis Čenanovič**. Pod njegovim vodstvom so zadnja dva meseca na kegljišču v Športnem parku zavzeto vadili individualno in v skladu z navodili NIJZ.

STRELSTVO

Konec aprila in v začetku maja je v Osijeku potekala strelska tekma 4. Gran Prix, konec maja bo tam na sporedu še evropsko prvenstvo z malokalibrskim orožjem (puško in pištolo) na razdalji 25 m in 50 m.

Nastopili so strelci in strelke iz 11 držav; slovensko reprezentanco je vodila selektorica **Andreja Vlah** iz Postojne. V edini ženski disciplini s pištolo (25 m) je nastopilo 14 tekmovalk, med njimi tudi **Denis Bola Ujčić** (SD Postojna). V predtekmovanju je nastreljala 574 krogov in se s šestim rezultatom uvrstila med osem finalistk ter pristala na sedmem mestu.

NOGOMET

Konec aprila so s tekmovanji startali tudi nogometaši v 3. SNL – zahodna skupina. V tej je do sedaj vidno vlogo igral tudi FC Postojna. Postojnčani so začeli tekmovanja v nepopolni sestavi in z minimalnimi treningi na vojaškem igrišču za Sovičem. V dosedanjih petih odigranih tekmah se niso posebej izkazali, saj so slavili le enkrat.

V zaostali tekmi so v Športnem parku z 2 : 0 ugnali Adrio (Miren), izgubili s Famo Vipava 0 : 1, Tinexom Šenčur 1 : 2 in dvakrat z Brinjem Grosuplje 0 : 2 in 3 : 1. Postojnčani, ki igrajo v skupini za prvaka lige, bodo do konca sezone 2020/21 odigrali še šest tekem; igralna dneva sta sedaj zgoščena – v sredo in soboto. V klubu se nadejajo, da se bodo vsaj zadnje tekme do zaključka ligaškega tekmovanja 9. junija odvijale v prisotnosti gledalcev.

FUTSAL

Potem ko je premierno sezono v 2. slovenski futsal članski ligi odigrala ekipa Svet savn MNK Proteus Postojna, so za atraktivni dvoranski nogomet prijavi tudi kadetsko ekipo MNK Proteus Postojna. Postojnska selekcija tako v tej sezoni prvič nastopa v futsal državnem prvenstvu U-17. Neizkušena ekipa desetih igralcev nastopa v devetčlanski ligi, sestavljeni iz klubov vzhodnega dela Slovenije.

Do sedaj so mladi Postojnčani odigrali štiri tekme in igrišče vselej zapuščali poraženi. Predvsem na zadnjih dveh tekmah so varovanci trenerja **Bojana Kusturice** prikazali veliko bolj obetavno in povezano igro ter na drugi domači tekmi že dvakrat zadeli v polno (**Filip Aritov** in **Lev Gorec**). Naslednjo domačo tekmo bodo odigrali 29. maja v dvorani Šolskega centra Postojna. Na tribuni bodo končno navijači in ljubitelji dvoranskega nogometa.

Lina Eržen (prva z leve) je v tekmi z veliko starejšimi tekmovalkami osvojila drugo mesto.

SURFANJE

V začetku maja je barve Slovenije na prvi letošnji mednarodni tekmi I Q FOIL international games – senior (trajala je pet dni – po šest plovov na dan) na regatnem polju pred hrvaškim pristaniščem Split zastopala dijakinja Lina Eržen iz Planine. 16-letna surfarka iz ekipe Eržen team je v konkurenci veliko starejših tekmovalk z opremo za razred junior osvojila odlično drugo mesto.

Kljub kratkim pripravam na novo disciplino je šlo naši kadetini nepričakovano dobro, torej je bila strokovna odločitev ekipe za ta njen prvi nastop ustrezna. Novo opremo ima Lina šele mesec dni, zanjo pa je finančno pomoč prispevala tudi Občina Postojna. V razredu junior bosta letos na sporedu evropsko prvenstvo na Bolu (v Hrvaški) in svetovno prvenstvo na jezeru Garda (v Italiji).

BALINANJE

Zadnje dni aprila se je pričelo ekipno državno prvenstvo oziroma ligaško tekmovanje v naši najkakovostnejši Super balinarski ligi. V celoti bo odigrano v dvoranah, na začetku še brez gledalcev.

BK Postojna nastopa v skupini A. Za zdaj beleži poraze in je med desetimi ekipami daleč na zadnjem mestu. V uvodnih dveh krogih jih je porazila Skala Sežana, v naslednjih dveh pa Velenje Premogovnik. V petem in šestem krogu bi morali Postojnčani (po podatkih BZS imajo najstarejšo ekipo v ligi) igrati z ljubljanskim Krimom, a sta bili tekmi zaradi gostovanja slovenske selekcije U-20 v Tivatu (v Črni gori) prestavljeni na začetek junija.

Športno stran je pripravil Brane Fatur

Občina Postojna ponovno »Prostovoljstvu prijazna občina«

Tako so v okviru nacionalnega tedna prostovoljstva že četrty zapored potrdili na Slovenski filantropiji. Občina Postojna je naziv prejela za prepoznavanje vrednosti prostovoljstva in prostovoljcev za razvoj občine in življenje v njej, za podporo široki mreži prostovoljskih organizacij z zagotavljanjem finančne podpore pri delovanju in infrastrukturi, za inovativen pristop k promociji prostovoljstva med občani in za

spodbujanje zaposlovanja v prostovoljskih organizacijah. Občina Postojna na področju prostovoljstva, še posebej med mladimi, predstavlja dober model tudi drugim slovenskim občinam.

Čas epidemije je pokazal, da so močno vezivo naše lokalne skupnosti prostovoljci. Za sistematično spodbujanje prostovoljstva in zagotavljanje podpore delovanju prostovoljskih organizacij in promocijo prostovoljstva z lastnim zgledom vodstev občin je na Slovensni dan prostovoljstva, 18. maja 2021 naziv Prostovoljstvu prijazna občina ponovno potrdilo 25 slovenskih občin, prvič pa je ta naziv pridobilo 11 občin.

Kaj bodo podnebne spremembe prinesle turistični destinaciji Postojna?

Občina Postojna skupaj s Zavodom Znanje OE Turizem Postojna sodeluje z Umanotero, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj in Društvom Focus v projektu LIFE17 IPC/SI/000007 – LIFE IP CARE4CLIMATE, ki je sofinanciran iz programa LIFE in Sklada za podnebne spremembe Ministrstva za okolje in prostor. V okviru projekta potekajo aktivnosti gradnje zmogljivosti lokalnih skupnosti za trajnostno upravljanje z viri skupnosti. Ena od številnih aktivnosti, ki bodo izvedene, je tudi analiza podnebnih sprememb in kaj le te prinašajo občini Postojna.

Podnebje je del ponudbe vsake turistične destinacije. Ker vremenski pogoji vplivajo na človekovo ugodje, bodo podnebne spremembe v naslednjih desetletjih povsod po svetu vplivale na turistično ponudbo ter povzročile pomembne spremembe turističnih tokov. To še posebej velja za destinacije, kot je Postojna, ki obiskovalce vabijo k doživetjem v naravi in športno-rekreativnim aktivnostim ter organizirajo različne kulturne, glasbene in športne prireditve na prostem. Podnebje v občini Postojna se je od šestdesetih let prejšnjega stoletja že segrelo za 1,7 °C, letna količina padavin se je zmanjšala za dobrih 10 %, višina snežne odeje se je več kot prepolovila. Od vseh letnih časov so se najbolj segrele poletja, vendar pa so pogoji za poletne aktivnosti na prostem zaradi nekoliko hladnejšega podnebnja v destinaciji še vedno prijetni.

Naraščanje temperature zraka se bo nadaljevalo tudi v prihodnosti in sredi stoletja bo povprečna

temperatura v destinaciji lahko še za 1,8 °C višja, kot je danes. Poleti se bo povečevalo število vročih dni s temperaturo nad 30 °C, vročinski valovi bodo pogostejši, močnejši in daljši. Povprečna letna količina padavin v destinaciji se bo v prihodnosti lahko nekoliko povečala, število dni s padavinami pa se bo zmanjševalo. Poleti in jeseni se pričakujejo daljša sušna obdobja, ki jih bodo prekinjali močni nalivi. Število dni s snežno odejo se bo še naprej zmanjševalo, kurilna sezona se bo krajšala.

Povišanje temperature in spremenjeni padavinski vzorci bodo vplivali na naravo v destinaciji, ki je za postojnski turizem neprecenljiv vir. Lahko se poslabša stanje gozdov, ki pokrivajo skoraj 70 % površine občine. K odpornosti naravnih sistemov na podnebne (in druge) spremembe največ pripomore velika biotska raznovrstnost, zato jo je potrebno v destinaciji skrbno ohranjati. Podnebne spremembe bodo vplivale tudi na kmetijsko pridelavo in s tem na razvijajočo se gastronomsko ponudbo na osnovi lokalnih pridelkov. Rastna doba se bo podaljševala in možno bo gojenje toplotno zahtevnejših kultur.

Toplejša poletja bodo v destinaciji Postojna še nekaj časa povečevala njeno privlačnost, proti sredini stoletja pa bo poletna vročina pri turističnih aktivnostih na prostem vse neprijetnejša. Vročino še posebej občutimo v urbanem okolju, zato so za dobro počutje prebivalcev in obiskovalcev v mestu Postojna pomembne zelene in vodne površine. V toplejših poletjih se bo povečevala potreba po hlajenju stavb ter s tem povezani stroški za turistične ponudnike. Zato je pomembno poskrbeti za energetske sanacije stavb, vključno z oskrbo z energijo iz obnovljivih virov (sonca, lesne biomase in vetra). V prihodnosti se bo tudi povečevala potreba po nadaljnjem razvoju na vročino manj občutljive poletne turistične ponudbe, ki bo dopolnila obstoječi

Planinsko polje v dveh letnih časih.
Fotografija: Zan Kafol.

jamski in muzejski turizem. Pri tem bo destinacija lahko izkoristila potencial razvoja turizma v hladnejših višje ležečih območjih, na podeželju in ob vodnih virih.

V toplejših pomladih in jesenih bodo aktivnosti na prostem za turiste prijetnejše in ogrevanje destinacije lahko v teh letnih časih poveča njeno privlačnost. Pozimi pa bo do sredine stoletja obremenitev zaradi mraza kljub povišanju temperature še vedno velika, še posebej v kombinaciji z burjo.

Občina Postojna ima ob učinkovitem in pravočasnem prilagajanju dobre možnosti, da zmanjša svojo ranljivost zaradi podnebnih sprememb in tudi v prihodnosti ostane uspešna turistična destinacija.

Podnebne spremembe bodo destinaciji prinesle tudi nove priložnosti, zato turizem na postojnskem ostaja obetavna razvojna priložnost.

Preden Tržaško oživimo, jo najprej umirimo

Mnogi se radi spominjajo Tržaške ceste v preteklosti, ki je bila središče dogajanja Postojne. Z leti je živahnost zamrla, povečala se je prometna obremenjenost ceste. Na njej danes prevladuje avtomobilski promet, ki onesnažuje zrak, povzroča hrup in je nevaren za pešce in kolesarje, še posebno za otroke, ki obiskujejo tamkajšnjo osnovno šolo.

V maju 2021 je 70 % avtomobilov na Tržaški cesti prekoračilo omejitev hitrosti 30 km/h, nekateri celo do hitrosti 86 km/h. S prenovno Tržaške ceste želimo poleg izboljšanja prometne problematike, ulico tudi ponovno oživiti in ji vrniti stari sijaj. Na njej bo spet prijetno, saj bo več prostora namenjenega pešcem in kolesarjem, kotičkom za posedanje in drevesom. S tem namenom se bo zmanjšal prostor za avtomobile, ki pa bodo po Tržaški še vedno lahko vozili enosmerno.

Z Odprto ulico bomo pred prenovno preizkusno večkrat odprli ulico za ljudi in s tem namenom omejili tranzitni promet. Tržaško cesto bo tako štiri petke (od 7.20 do 14. ure in sobote (od 9. do 17. ure) od 21. maja do 12. junija napolnil sproščen smeh otrok, kolesarjev in pešcev. Odprta ulica prinaša bolj zdravo okolje, miren prostor za sprehod in klepet, priložnost za srečanje po dolgem času. Prebivalci bodo lahko doživeli svoj kraj v novi luči, saj bodo lahko varno opazovali in videli vse tisto, kar spregledajo, ko se jim mudi. Dogajanje v času Odprte ulice bo pozitivno vplivalo tudi na lokalno gospodarstvo, saj bo zanimiv program pritegnil kakšnega obiskovalca več.

Ob petkih dopoldne bosta 'vozila' Pešbus in Bicivlak - to sta načina, na katerega lahko otroci varno pridejo do šole v skupini z odraslim spremljevalcem. Starši bodo lahko

otroke odložili na točki Poljubi in odpelji od koder se bodo lahko varno sprehodili sami ali v družbi prijateljev do šole. Ob sobotah čez dan se obeta zanimiv program. Prisluhnili bomo javnim vjam glasbenih ustvarjalcev, se preizkusili v različnih urbanih športih, predstavila se bodo lokalna društva. Na Tržaški poiščite posebne plakate, kamor boste lahko zapisali vse ideje za njen nadaljnji razvoj, za katere bomo do konca Odprte ulice lahko glasovali in izbrali nje favorite.

Začasno odpiranje Tržaške ceste za ljudi bo uspešno le, če bodo tam ljudje. Zato prijazno vabljeni vsi na ulico nasmejanih ljudi! Tokrat pridite peš ali s kolesom, oz. parkirajte na katerem od bližnjih brezplačnih parkirišč - PTC Primorka, pri pokopališču, parkirišče pri športnem parku (Pot ob Pivki) ... **Podprite lokalne ponudnike na Tržaški cesti, ki bodo v času Odprte ulice ponujali različne ugodnosti za obiskovalce.** Vaš nakup vam bomo pomagali nesti do avtomobila.

Harmonikar Tristan Cernatič na sprejemu pri županu

Sprejema pri županu Igorju Marentiču se je ta mesec udeležil mladi harmonikar Tristan Cernatič, ki je instrument prvič prijel v roke pri rosnih treh letih, v Postojni pa smo podrobneje slišali zanj leta 2019, ko je zmagal na tekmovanju Postojna ima talent 2019.

Njegova glasbena pot se je začela že pri treh letih, ko je prvič prijel v roke diatonično harmoniko. Ker je bil za učenje v glasbeni šoli še premajhen, ga je pod svoje okrilje vzel mojster diatonične harmonike Zoran Lupinc, ki ga je navdušil še nad klavirsko harmoniko.

S sedmimi leti so starši glasbenika vpisali v glasbeno šolo v Logatcu, kjer je po opravljenih sprejemnih izpiti nadaljeval šolanje pri učitelju Luki Jerončiču. Po vpisu se je začelo novo poglavje njegove poti, ki je že obrodilo prve

sadove na mednarodnem tekmovanju CELEIA 2021 z osvojenimi zlatimi plaketo. Poleg glasbene šole pa obiskuje še učne ure pri znanemu slovenskemu virtuozu klavirske harmonike Marku Hatlaku, kjer izpopolnjuje svojo željo po igranju jazza, tanga in ostalih zvrsti glasbe.

Fotonatečaj »Kjer se burja igra, tu je doma«

Postoj. Na prepihu svetov, na prepihu vplivov z vseh strani neba.

Postoj. Tu, kjer hlad gozdov boža poletne dni, podzemne skrivnosti pa vse leto zbuja radovednost, kjer lahko odkriš edinstveno kraško naravo, živalski in rastlinski svet, bogato kulturo, zeleno podeželje in zanimivo mesto.

Zavod Znanje OE Turizem (Visit Postojna) vabi vse, ki ste večji s fotoaparatom, da v svoj fotografski objektiv ujame zanimive, unikatne prizore na postojnskem. Edina omejitev je ta, da mora biti motiv fotografije posnet v občini Postojna. Žirija bo ocenjevala izvirnost in sporočilnost, izbrala največ 15 fotografij, ki bodo razstavljene na velikih razstavnih panojih na Titovem trgu v središču Postojne – razstava na prostem, izbrane fotografije bodo natisnjene na razglednice kot promocija turistične destinacije Postojna. Avtorji izbranih fotografij bodo na otvoritvi razstave prejeli tudi praktične nagrade lokalnih ponudnikov.

Dodatne informacije in prijavnico dobite na www.visit-postojna.si ali v TIC Galerija na ticgalerija@zavod-znanje.si.

Dr. Matetu Gavranu v slovo

Družina in prijatelji kar ne moremo verjeti, da ne bomo več slišali Matetovega gromkega glasu, njegovega glasnega smeha in cele palete čustev, ki so vrele iz njega kot izbruh vulkana. Poslovil se je tiho, daleč od družbe in svojih najbližjih, čisto drugače, kot je bil sicer vajen živeti.

Prav nasprotno je bilo ob njegovem prihodu v Postojno v 70. letih. V rastoče mesto ustaljenih navad, ki je potrebovalo in težko pričakovalo novega zdravnika, je vstopil kot vihar. V nekaj dneh so se povsod pogovarjali o novem, mladem frajerju, ki je oblekel zdravniško haljo. Prišel je mediteranski duh - sproščenost v komuniciranju, ljudskost, toplino, razumevanje, odkritost in neposreden pristop. V začetku so nekateri zmajevali z glavo s kančkom dvoma, a se je ta razblinil takoj, ko so spoznali njegovo predanost delu in poklicu ter njegovo požrtvovalnost. Zaupanje ljudi se je še bolj izrazilo, ko je odprl svojo ambulanto na Prestranku. Veliko jih je prihajalo k njemu. 'Kod mene', kot je rad rekel. Znal je z ljudmi. Ko je glasen in neposreden vstopil v čakalnico, se je pol ljudi že počutilo bolje, kot bi imel neko šamansko moč in energijo. V bistvu pa je bil strokoven, prepričljiv in človeški, razumevajoč. Pogosto je koga spravil k zdravju tudi s svojo neposrednostjo.

V pogovorih smo iz Matetovih ust pogosto slišali besedo »moj pacient« še potem, ko je prenehal z delom. Svoj poklic je ponotranjil kot poslanstvo, bil mu je polno predan 24 ur na dan, 7 dni v tednu. S svojim fotografskim spominom ni po imenih poznal le vseh svojih dva tisoč in več pacientov, temveč tudi njihove bolezni in tegobe in skoraj ne bi potreboval zdravniškega kartona. Vedel je še veliko več, vedel je vse o posamezniku.

Mate je Postojno zaznamoval tudi s svojo večplastno aktivnostjo: naj je šlo le za kavarniško klepetanje, partijo kart ali pa vključenost v delo društev. Takoj si je našel družbo pri balinanju in pri bridžu, dejavnostih, ki jih je počel že prej. In to ne le tako, za hobi! Balinarski klub Sovič, katerega predsednik

je bil več let, je beležil uspehe tudi v 1. YU ligi, tudi sam je kdaj nastopal na najvišji ravni. Obvladal je tudi bridž. Velikokrat je zmagoval turnirje v Sloveniji in širše v regiji. Med boljšimi je bil tudi v zrelih letih – kot član slovenske veteranske reprezentance je tekmoval na Evropskem moštvenem prvenstvu v Opatiji leta 2014, zadnji velik uspeh pa si je izboril decembra 2019, ko je postal individualni prvak Slovenije.

Mate je bil priljubljen kot malokdo pri nas. Ko je Radio 94 prvič organiziral glasovanje za osebnost leta, je premočno zmagal. Če bi pravila dovoljevala, bi bil verjetno izbran še velikokrat. Bil je unikaten, opazen, markanten, v središču pozornosti. Prijateljstva je stkal že ob prvem srečanju. Njegov telefon je bil poln številki prijateljev, ohranjal je stike s sorodstvom v rojstnem Posušju in v tujini, s kolegi zdravniki, s svojimi bridžisti, z balinarji ... Znal je živeti in uživati v življenju, v vsaki drobni malenkosti, ne nujno povezani z materialnimi možnostmi.

Mate, v svojem življenju si izpolnil vse cilje, zato si se s tega sveta lahko poslovil izpolnjen in pomirjen. Postojna naj ti nudi dom tudi po tvojem življenju in naj ga pogosto obiskujejo prijatelji, ki bodo podoživljali dogodke s tabo in se spominjali številnih anekdot še dolgo let.

Počivaj v miru, prijatelj.

Marko Baša

Daljinska pohodniška pot Via Dinarica in Velika Krpanova pot

V jesenskem času smo na **RRA Zeleni kras** v okviru vodilne destinacijske organizacije **RDO Zeleni kras** v sodelovanju s **Planinskim društvom Postojna** izvedli označevanje **daljinske pohodniške poti Via Dinarica**.

Pot se prične prav v naši destinaciji na Nanosu in se preko Predjame, Planine, Cerknice, Blok, Loške doline, Snežnika in Babnega polja nadaljuje proti jugu Albanije. Za označevanje smo uporabljali predpisane tablice in jih pritrjevali na ob poti že obstoječa smerna znamenja. Med eno in drugo tablico smo namestili še simbole dveh zelenih hribov.

Jeseni je bila ponovno označena tudi **Velika Krpanova pot** v sodelovanju s kolesarskim tandemom Tomažem Penkom in Natašo Ko-

cjančič iz **Bike Slovenia**, za katero skrbištvo prevzema RDO Zeleni kras.

Velika Krpanova pot nas vodi po poteh, po katerih je hodil Martin Krpan. Osnovna trasa je bila dolga 91 kilometrov in se je začela v Pivki in zaključila v Postojni. Z retrasiranjem, ki je potekalo poleti in jeseni 2020, pa je Velika Krpanova Pot postala krožna pot in sedaj meri 110 kilometrov. Pot je lahko tudi kolesarska vendar v celoti ni prevozna, na določenih delih lahko kolesar sestopi iz kolesa in nadaljuje peš, na določenih delih pa mora narediti obvoz.

Označevanje obeh poti je bilo sofinancirano iz projekta Razvoj turistične ponudbe v destinaciji Zeleni kras, skrajšano Zeleni kras 5.0, ki ga je RRA uspešno prijavila na Javni razpis za preoblikovanje turistične ponudbe v vodilnih turističnih destinacijah v letih 2020 in 2021 zaradi epidemije COVID-19.

Ekipe RDO Zeleni kras

Image katalog destinacije Zeleni kras

Vodilna destinacija Zeleni kras vstopa v turistično sezono 2021 z novim predstavitvenim image katalogom destinacije, s katerim želimo nagovarjati potencialne obiskovalce ter jih povabiti k obisku destinacije Zeleni kras.

Poudarek pri komunikaciji temelji na motivih naravne in kulturne dediščine ter zanimivih zgodb v destinaciji, ki so unikatne za naše območje. Katalog je dostopen na turistično informacijskih centrih in na spletni strani www.zelenikras.si.

Image predstavitveni katalog vodilne destinacije Zeleni kras je bil izdelan v okviru projekta Promocija turistične destinacije Zeleni kras, ki je bil sofinanciran iz strani Slovenske turistične organizacije oz. iz sredstev javnega razpisa »Za sofinanciranje aktivnosti promocije turistične ponudbe vodilnih turističnih destinacij Slovenije v letu 2020«.

Ekipe RDO Zeleni kras

Glasbena šola Postojna vabi k vpisu novih učencev za šolsko leto 2021/2022

V programa predšolske glasbene vzgoje in glasbene pripravnice vpisujemo do zapolnitve prostih mest. V program glasba se učenci vpišejo po uspešno opravljenem sprejemnem preizkusu.

Vpis poteka preko **e-obrazca**
od 10. 5. od 9.00 dalje do 31. 5. 2021
na spletni strani šole.

Vpisujemo:

- ➔ v **program predšolske glasbene vzgoje** (5 letni otroci) in **glasbene pripravnice** (6 letni otroci),
- ➔ v **program glasba**: klavir, harmonika, violina, viola, violončelo, kontrabas, kitara, flavta, kljunasta flavta, oboa, klarinet, saksofon, trobenta, rog, pozavna, tuba, tolkala, orgle, petje.

GLASBENA
ŠOLA
POSTOJNA

Dodatne informacije:

- gspostojna.net
- info@gspostojna.net
- tel.: 051 300 022.

www.gspostojna.net

Postani razvojni potencial družbe!

Študiraj STROJNIŠTVO na FINI Novo mesto!

DODIPLOMSKI in PODIPLOMSKI ŠTUDIJ
Izredni študij na daljavo v kombinirani obliki

INFORMATIVNI DAN

10. 6. 2021 ob 16.00 online

17. 6. 2021 ob 16.30
na sedežu fakultete

www.fini-unm.si

Podjetniki pozor!

V veljavo je stopila nova embalažna uredba, ki zavezuje vsa podjetja, ki prvič dajejo na slovenski trg embalirano blago, da se **do 24. maja vključijo v embalažno shemo.**

V Surovini **20. maja** pripravljamo **brezplačno delavnico**, na kateri boste izvedeli vse o svojih novih obveznostih in rešitvah zanje.

Več informacij na **www.embalažna-shema.si.**

NAJ VAS NOVA ZAKONODAJA NE STISNE V KOT.

**Embalaža vaša,
skrb je naša.**

www.embalazna-shema.si

Pogrebne storitve

KSP D.D. SEŽANA
POSLOVNA ENOTA POSTOJNA,
Kosovelova ulica 1, 6230 Postojna
tel: 00386 (0)5 73 11 242, gsm: 00386 (0)65 555 750

V okviru izvajanja pogrebne dejavnosti vestno izpolnjujemo temeljno poslanstvo, ki vključuje dovršeno organizacijo in izvedbo pogrebne slovesnosti, brezpogojno predanost, ki sloni na profesionalnem in spoštljivem odnosu do rajnika ter tenkočutnem pristopu do žalujočih.

**24h dežurna številka:
00386 (0)65 555 750**

ASFALTI plus

Asfalti plus, nizke gradnje, d.o.o.,
Šmihel 7, 6257 Pivka, Slovenija
asfalti.plus@gmail.com, M: 041 740 514

IZVAJAMO NASLEDJA DELA:

- asfaltiranje (rezkanje, ročno, strojno)
- novogradnja javnih in zasebnih prometnih površin (cest, pločnikov, dvorišč...)
- ureditev zunanje okolice objektov
- izdelava odvodnjavanj, drenaž, fekalne, meteorne kanalizacije...
- rušitvena dela
- zemeljska pripravljalna dela
- izdelava škarp in kamnitih zložb

Kontakti: tel: **+386 41 740 514**

mail: **asfalti.plus@gmail.com**

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA FINANCE
FINANČNA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE

Finančna uprava RS je izdala prvi sveženj informativnih izračunov dohodnine za leto 2020

- Rok za doplačilo premalo plačane dohodnine je 31. maj 2021, preveč plačana dohodnina pa bo zavezancem nakazana na TRR do 28. maja 2021. Naslednji sveženj informativnih izračunov bo odpremljen 31. maja 2021.
- **V času epidemije zavezance pozivamo, da ne hodijo osebno na urade,** temveč se ravnajo v skladu z ukrepi, ki so določeni v Odloku o začasnih ukrepih za zmanjšanje tveganja okužbe in preprečevanje širjenja nalezljive bolezni COVID-19 v upravnih zadevah. Vse zadeve v zvezi z informativnimi izračuni dohodnine (vprašanja, preverjanja, itd.) naj s Finančno upravo urejajo **prek klicnega centra na številki 08 200 1001** ali **prek elektronske pošte uradov.**

Tako kot pretekla leta, zavezanci prejmejo informacijo o morebitni izdaji njihovega informativnega izračuna z vpisom davčne številke na spletni strani eDavki..

Informativni izračun bodo lahko zavezanci videli tudi na mobilni aplikaciji eDavki.

 komus
Pogrebne storitve

V TEŽKIH TRENUTKIH ŽALOVANJA,
OB IZGUBI NAJBЛИŽJEGA,
SMO VAM V POMOČ S PRIJAZNO BESEDO IN
CELOSTNO ORGANIZACIJO ZADNJEGA SLOVESA

NUDIMO VAM POGREBNE IN POKOPALIŠKE STORITVE

- ❖ ureditev dokumentacije, prevozi in priprava pokojnika (doma in v tujini)
- ❖ izkop in priprava groba, priprava poslovilne vežice
- ❖ klasični in žarni pogrebi, ter raztros pepela na pokopališču
- ❖ ekshumacija
- ❖ organizacija pogrebne svečanosti
- ❖ žalno cvetje, objava osmrtnic
- ❖ pevci, trobentač, poslovilni govor
- ❖ pogrebna oprema
- ❖ urejanje grobov

DODATNE INFORMACIJE: KOMUS d.o.o
Jeršice 3, Postojna, Dežurna št.: **041 377 294**
Tel.: 05 726 55 47, e-mail: komus@komus-po.si

**Hitro do
specialista,
diagnoze in
zdravljenja.**

**Specialisti+
Specialisti**

080 26 64

Vaš partner za zdravje.

triglavzdravje

triglavzdravje.si

Vodnik dogajanja v občini Postojna

27. maj 2021

- 16:30 Delavnica:**
POLETNA CVETNA DEKORACIJA
Zavod Znanje, OE Ljudska univerza
- Cena – 10 EUR, vodi Melita Jurca.
- Ljudska univerza Postojna

1. junij 2021

- 9:00 Delavnica:**
UŽITNE IN ZRAVLNE RASTLINE NA TERENU
Zavod Znanje, OE Ljudska univerza, Točka Moči
- Vodi Jože Podboj. Obvezne prijave na: tocka.moci@zavod-znanje.si
- Na terenu

3. junij 2021

- 19:30 Delavnica:**
KAKO (P)OSTATI TRAJNO VITEK
Zavod Znanje, OE Ljudska univerza, Točka Moči
- Vodi Samo Fidel. Obvezne prijave na: tocka.moci@zavod-znanje.si
- Dogodek poteka prek spleta

4. junij 2021

- 19:30 FITNES ZA ČUSTVA – AUM MEDITACIJA**
Zavod Znanje, OE Ljudska univerza, Točka Moči
- Obvezne prijave na: tocka.moci@zavod-znanje.si
- Vodi Nina Vanita Hočevar.
- Dogodek poteka prek spleta

6. junij 2021

- 19:30 DIHALNE VAJE IN MEDITACIJA Z GONGOM**
Zavod Znanje, OE Ljudska univerza, Točka Moči
- Vodita Nenad Bebić in Tamara Kaluža.
- Dogodek poteka prek spleta

8. junij 2021

- 17:00 PRAVILA KOMPOSTIRANJA**
Zavod Znanje, OE Ljudska univerza, Točka Moči
- Vodi Marko Cvetko. Prijave zbiramo na: tocka.moci@zavod-znanje.si.
- V okolici Postojne

10. junij 2021

- 17:00 ŽENSKI KROG**
- Obvezne prijave na: tocka.moci@zavod-znanje.si
- Poteka v naravi

- 18:00 RAW – odprtje slikarske razstave REBEKE PETROVIČ**
Društvo HNUM v sodelovanju s Podjetniškim Inkubatorjem PERSPEKTIVA

- Razstava bo odprta do 31.7.2021. Oglad je možen vsak delovni dan od 8.00-16.00, po dogovoru tudi zunaj urnika. (040 462 603) Vstopnine ni.
- Podjetniški Inkubator PERSPEKTIVA, Veliki Otok 44b

- 19:30 Delavnica:**
KAKO (P)OSTATI TRAJNO VITEK
Zavod Znanje, OE Ljudska univerza, Točka Moči
- Vodi Samo Fidel. Obvezne prijave na: tocka.moci@zavod-znanje.si
- Dogodek poteka prek spleta

18. junij 2021

- 17:00 ACCESS IZMENJAVE**
Zavod Znanje, OE Ljudska univerza, Točka Moči
- Prijave na: tocka.moci@zavod-znanje.si
- Zelena dvorana Postojna

20. junij 2021

- 20:30 KONCERT OB KRESNI NOČI & PRIMORSKA POJE**
MePZ Postojna v sodelovanju z DU Postojna
- Tradicionalni koncert ob kresni noči bo letos združen s prilagojeno izvedbo revije Primorska poje. Vstop prost.
- Postojna, park Društva upokojencev Postojna

Vsak delavnik

- 8:00 in kadrov. 16:00**
Center za razvoj kadrov KORAK
Zavod Znanje, OE Ljudska univerza Postojna
- Pomoč delodajalcem in kadrovskim službam pri razvoju
- Ljudska univerza Postojna

Vsak delavnik

- 8:00 in 11:00 ter med 12:00 in 16:00**
SVETOVALNO SREDIŠČE POSTOJNA
Zavod Znanje, OE Ljudska univerza Postojna
- Več informacij in prijava: 05 721 12 87, erika.svara@zavod-znanje.si
- Ljudska univerza Postojna

Vsak delavnik

- 8:00 in 11:00 ter med 12:00 in 16:00**
SREDIŠČE ZA SAMOSTOJNO UČENJE POSTOJNA
Zavod Znanje, OE Ljudska univerza Postojna
- Pri nas pomagamo pri učenju, pripravah na izpit iz slovenščine za tujce, pri uporabi spletnih aplikacij... Predhodna najava na: ana.sabec@zavod-znanje.si ali 05 721 12 84
- Ljudska univerza Postojna

Preko celega leta

- PUM-O**
- Za več informacij nas pokliči na: 031 360 977 ali nam piši na: pum-o@zavod-znanje.si

Vsak torek

- 8:00 JUTRANJA TELOVADBA ZA VSE GENERACIJE, ob upoštevanju NIJZ predpisov**
Zavod Znanje, OE Točka Moči
- Zelena dvorana Postojna

Vsak torek in četrtek

- 9:00 DRUŽENJE NA DALJAVO. PO POSTOJNSKIH POTEH.**
Zavod Znanje, OE Točka Moči
- Preko Zoom

POSTOJNA

Natečaj

EJ TI, A TI RIMA LEŽI?

Napiši podjetniški slogan za MPIP prav ti, the best ideja tudi nagrado dobi!

Več informacij na www.inkubator-perspektiva.si

NATEČAJ PODALJŠUJEMO DO 24. JUNIJA!

Pošljite nam svoj predlog slogana v obliki besedila ali grafične podobe na elektronski naslov info@inkubator-perspektiva.si.

FOTOGRAFIRAJE TVOJEGA LJUBLJENČKA CANKARJEVA L. POSTOJNA www.FLUFFYPXELS.SI 030 649 649 TEA@FLUFFYPXELS.SI										AVTOR: MATEJ MISLEJ	TEKOČINA BREZ BARVE, VONJA IN OKUSA	LIUBLJANSKO ŠPORTNO DRUŠTVO	NADALJEVANJE GESLA		DOLOČENA KOLIČINA DENARJA	ZA ŽIVLENJE POTREBNA ORGANSKA SNOV	KISLOST	LOVEC NA RAKE
	VNETNI MEHURČEK USTNICI ALI JEZIKU	DRAMA HENRIKA IBSENA	LEPO VEDENJE, OLIKANOST	CIGAN	ANGLEŠKA PISATELJICA KRIMINALK CHRISTIE	AVTOMOBILSKA OZNAKA KRANJA		MAMILO IZ MAKA			VPREŽNA ŽIVAL	ZVARIJENO MESTO DALJŠE ČASOVNO OBDOBJE						
											SVETILKA NA OLJE, OLIJENKA							
											SREDSTVO, KI POSPEŠUJE IZLOČANJE SEČA							
											VELEPOS-LANIŠTVO							
											PETER LOVŠIN							
										OSJE GNEZDO	GOROVJE MED ŠPANJO IN FRANCIJO		ARABSKI KNEZ					
													MORSKI SESALEC DENARNA ENOTA V MJANMARU				MESTO V SRBIJI	
VETROVKA								MESTO V SLAVONIJI						REKA V MANDŽURIJI				
								ŽELATINA IZ ALG						DRŽAVNA BLAGAJNA				
GESLO																TITAN		
																SREDSTVO ZA BUJENJE		
STRAH PRED JAVNIM NASTOPOM						AMERIŠKI IGRALEC (RICHARD) IGRA PRI TAROKU					MADŽARSKI LJUDSKI PLES							
											MATEMATIČNI IZRAZ							
NEKDANJI NORVEŠKI HITROSTNI DRSALEC (ROALD)				MATERIJA, SNOV DEL UNIFORME TABORNI-KOV					RASTLINSKI SOK								VRSTA TOLKALA	DEKLICA IZ ČUDEŽNE DEŽELE
	NEKD. GUVERNER BANKE SLOVENIJE (FRANCE)								POTUJOČI PASTIR									
	NAČIN OBLAČENJA	NOGOME-TAŠ KARIČ																
PRIROČNIK, BELEŽNICA								PODOBA, VIDEZ PADAVINA V OBLIKI KAPLJIC										
OVOJ, OVITEK, PAKET, ZAVOJ					SLOVENSKI SKLADATELJ (BOJAN) OLGA ČEHOVA													
NOČNI LOKAL S PLESNO GLASBO										TEKMOVA-LEC V BOKSU ALI ROKO-BORBI								
SLOVENSKI VIOLON-ČELIST IN IMITATOR (TILEN)						POLDRAG KAMEN ZELENE BARVE				OKRASNA RASTLINA, VETRNICNA								

V studiu FluffyPixels in na prostem skupaj ustvarjamo unikatne spomine na vašega ljubljénčka. Z darilnim bonom lahko fotografiranje tudi podarite.

Studio FluffyPixels podarja tri nagrade:

1. nagrada: Darilni bon za 3 studijske fotografije + majica FluffyPixels;
2. nagrada: 30 % popust na studijsko fotografiranje;
3. nagrada: Majica FluffyPixels.

Geslo nagradne križanke na osenčenih poljih in svoj naslov pošljite na dopisnici na naslov Postojnski prepil, Ljubljanska c. 4, 6230 Postojna ali na e-naslov postojnski.prepilh@postojna.si najkasneje do 9. junija. Med pravnimi rešitvami križanke bomo izžrebali tri nagrajence.

Izžrebani nagrajenci aprilske številke:

1. nagrado (poslovna torba in A1 majica) prejme **ALBIN MARKOVČIČ**, Studeno 14, 6230 Postojna;
2. nagrado (A1 nahrbtnik in A1 majica) prejme **ADRIJANA KRAŠNA**, Ulica Vilka Kledeta 16, 6230 Postojna;
3. nagrado (dežnik in A1 majica) prejme **MARJANA BIZJAK**, Jenkova 20, 6230 Postojna.

Nagrajenci naj se z osebnim dokumentom zglasijo v A1 Postojna, na Tržaški cesti 4 v Postojni.

Iz foto albuma Franka Blažine iz Hruševja

Kadarkoli se človek pogovarja s Frankom Blažino, beseda skoraj praviloma nanese tudi na postojnsko godbo. Tej temi se je v pogovoru z nekom, ki je godbenik z dušo in telesom že krepkih sedemdeset let, pač težko izogniti. Nekoč je zase dejal, da je »z godbo malodane zastrupljen«. A pogovor s »stricem Frankotom« – tako ga še vedno kličejo »njegovim« godbeniki – sva tokrat »zapeljala« v drugo smer.

S starostjo postojnskih godbenikov sva se pogovarjala o njegovih prednikih – o tem, kdaj jih je pot zanesla v Postojno, pa o lepih, a tudi o žalostnih spominih. Nekaj tistih najosnovnejših, kolikor jih je lahko izbrskal iz preteklih dob, je celo strnil na papir, nadaljevanje pisanja pa je zdaj prepustil svojim naslednikom.

Njegove družinske korenine po mamini strani sežejo na Žirovski vrh nad Škofjo Loko. Prastari oče Štefan Kavčič (r. 1850), po domače *Snopkov*, se je poročil z Marijo Dežela z Ledinskih Krnic nad Spodnjo Idrijo. Živel sta v *Osreškem malnu v Rovtah*. V zakonu se je prastarima staršema rodilo kar dvanajst otrok (tri deklice in devet fantičev), in le najmlajši je umrl že kot dojenček. Frankov stari oče Anton je bil četrti zapored. Kot mlinarjev sin se je po tradiciji izučil za peka. Franko ugiba, da sta se z bodočo ženo, Franciško Kovačič (po domače *Markovo* iz Klenika pri Pivki), spoznala nekje v Tirolah. Tam je stari oče služil vojaški rok, stara mama, ki je še mladoletna izgubila starše, pa je tam gospodinjala pri neki častniški družini.

Še pred začetkom I. svetovne vojne sta se poročila in naselila v Postojni, kjer sta se jima rodili hčerki Danica in Zofija. Ob pomoči staršev iz Rovt sta v Postojni, za nekdanjo gostilno »pri Romanu«, od-

prla Pekarno Kavčič. Nekaj časa je poslovala dokaj dobro, potem pa jih je doletela nesreča; stari oče Anton je leta 1924 (komaj 43-leten) nenadoma umrl. Skrb za pekarno je sicer prevzela stara mama Franciška in v delo že takrat vpela komajda trinajstletno hčerko, Frankovo mamo Danico. A kmalu so bili pekarno primorani zapreti.

O mami, ki ji življenje ni prizanašalo, Franko pripoveduje s posebnim žarom v očeh. Še mladoletna se je bila primorana zaposliti, da so z mamo in sestro lahko kolikor toliko znosno živele. Najprej je pomagala v prodajalni s tekstilom v »vili Jurca«, potem se je v »Tihi dolini« (pri Severjevih) izučila za natakario. Enako delo je opravljala še v hotelu »Krona«, a se je nato, ko je ta na božični večer leta 1940 pogorel, najprej zaposlila v gostilni *pri Pelanovih* na današnji Jamski cesti, kasneje pa še *pri Garzarolliju*. Po II. svetovni vojni, ko v Postojni ni bilo več zasebnih gostiln, je do upokojitve najprej delala v oficirski menzi in nato v mestni restavraciji.

Družina Frankovega očeta Srečka pa izhaja iz Mavhinj – ene najstarejših slovenskih vasi v zamejstvu, le dober kilometer oddaljene od Sesljana. Tam je imel Frankov prastari oče gostilno; gostilno s prenočišči je v Mavhinjah kasneje odprl skupaj z ženo Elizabeto tudi stari oče Franc. Elizabeta je

Kot begunci v Firencah aprila 1941: stara mama Franciška, mama Danica in trije bratje – Anton Nini, Franko in Bruno

Francu rodila kar 16 (!) otrok. Pet jih je umrlo še zelo majhnih; Frankov oče Srečko je bil kot predzadni rojen leta 1907. Ko je bil Srečkov najmlajši brat star komaj tri mesece, sta v le nekaj mesecih drug za drugim umrla starša. Srečka je vzela v rejo družina krstnega botra, ki je živel v Gorici. Ko se je leta 1914 začela I. svetovna vojna, so jih zaradi neposredne vojne nevarnosti izselili. Srečka je našla v Kočah med begunci teta Tonca in ga vzela k sebi v Postojno. Po končani vojni se je vrnil v Gorico, se izučil za peka, kot pek pa se je čez nekaj let zaposlil v Postojni, v *Kutinovi pekarni*. Poročil se je z Danico Kavčič. Imela sta štiri sinove (Srečko je umrl deveti dan po rojstvu; Franko se je rodil kot tretji), a družinska sreča ni trajala dolgo. Oče Srečko je še ne tridesetleten umrl za posledicami prometne nesreče, breme in skrb za družino sta prevzeli mama Danica in *nona* Franciška. Očeta se Franko skorajda ne spominja; bil je premajhen, ko je umrl. Pred seboj pa »vidi« sliko, kako ga oče zagrabljuje čez pas, dvigne, posadi na štango na kolesu in kako se skupaj odpeljeta.

Eden od Frankovih otroških spominov je povezan tudi z begunstvom marca leta 1941, tik pred izbruhom aprilske vojne. Njihovo družino (takrat že brez očeta) so poslali v Firence. V enem od albumov Franko še hrani osemdeset let staro dopisnico, na kateri je označena pot od železniške postaje do penziona *Florentia*, kjer so njihovo družino nastanili. Tam so preživeli dobrih deset dni, potem pa so se vrnili v Postojno. V penzionu so z njimi lepo ravnali; zanje so skrbele tudi sestre Rdečega križa. Le ena stvar se je takrat uprla malemu Franku – *bakala*, namaz iz polenovke; takrat ga ni poznal in je »tako neznanosko smrdel«. Tokratni zapis zaključujemo z letom 1941, kar pa seveda ne pomeni, da sva s sogovornikom izčrpala vse njegove spomine. O teh morda kdaj drugič.

Besedilo: Alenka Čuk; fotografije: arhiv Franka Blažine.

Kolektiv pekav Kavčičeve pekarne (drugi z leve sedi stari oče Anton); 1919.